

Satakunnan pelastuslaitos
Toimintakertomus 2021

Sisällysluettelo:

Toimintakertomus 2021	1
0. Pelastusjohtajan katsaus	1
1. Strategia ja palvelutaso	2
2. Onnettomuuksien ehkäisy	3
2.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus ja neuvonta	4
2.2. Pelastustoimelle kuuluva turvallisuusviestintä	4
2.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi	6
2.4. Palontutkinta	7
2.5. Valvontatoiminta	11
2.6. Onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteet, seuranta ja mittarit	13
3. Pelastustoiminta	14
3.1. Päivittäinen toimintavalmius	15
3.1.1. Tulipalot	17
3.1.2. Liikenneonnettomuudet	18
3.1.3. Vaarallisten aineiden onnettomuudet	19
3.1.4. Vesipelastus	20
3.1.5. Vahingontorjuntatehtävät	21
3.2. Varautuminen häiriötilanteisiin	21
3.3. Poikkeusolot	24
3.4. Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat	24
3.5. Öljyntorjuntatehtävät	25
3.6. Pelastustoiminnan tavoitteet, seuranta ja mittarit	26
4. Muut tehtävät	26
4.1. Ensihoitopalvelu	26
4.2. Maakunnallinen ensivaste	28
4.3. Kansainvälinen toiminta	28
4.4. Alueellinen varautuminen	29
4.5. Hallinnon tukipalvelut	30
4.6. Tekniset tukipalvelut	30
4.7. Maakunnan tilannekeskus	31
4.8. Hankkeet	32
4.8.1. Palvelukokonaisuushanke	32
4.8.2. Asiakas keskiöön -hanke	35
4.8.3. Kidisafe-hanke	36
5. Resurssit	36
5.1. Henkilöstö	36
5.2. Osaamisen kehittäminen	40
5.3. Kalusto ja varusteet	41
5.4. Toimitilat	43
5.5. Palokunta- ja yhteistoimintasopimuskumppanit	44
6. Hallinto ja talous	45
6.1. Organisaatio	45
6.2. Tilinpäätös 2021	46
6.3. Investoinnit	47
7. Myönnetyt kunnia- ja ansiomerkit	47
8. Toiminnan kehittäminen	48

TOIMINTAKERTOMUS 2021

0. Pelastusjohtajan katsaus

Vuosi 2021 oli Satakunnan pelastuslaitoksen 19. toimintavuosi.

Edellisenä vuonna levinnyt koronaviruspandemia vaikutti laajasti käytännössä kaikkeen yhteiskunnan ja pelastuslaitoksen toimintaan ja pandemian vaikutuksia käsitelläänkin tässä toimintakertomuksessa laajasti. Pandemian odotettiin vuoden aikana helpottavan, joka osin toteutuikin, kun tautitapausten määrä Suomessa ja Satakunnassa vaihteli eri aikoina. Taudin vaarallisuus näytti vuoden aikana hieman helpottavan, ilmeisesti levinneiden uusien virusmuunnosten myötä.

Pelastuslaitoksen tärkeimpänä ja määrävänä tavoitteena oli tuottaa pelastustoiminnan palvelutaso ja ensihoidon sopimusveloitteet näiden mukaisesti mahdollisimman täysmääräisesti. Nämä toteutuivat onnistuneiden koronavirustoimien ansiosta. Toimia olivat mm. ihmisten kohtaamisten rajoittaminen, työntekijöiden poissaoloihin varautuminen, työvuorojen järjesteleminen eri tavoin sekä suojautuminen viruksen leviämiseltä niin hyvin kuin mahdollista.

Pelastuslaitoksen kaikkea toimintaa suunniteltiin ja toteutettiin koronaviruspandemian ehdoilla ja torjunnan näkökulmasta. Eri toimet perustuivat eri viranomaisten määräyksiin ja Porin kaupungin ohjeistuksiin näitä tarpeen mukaan pelastuslaitoksen toimintaan sovittaen. Eräs pandemian torjuntakeinoista oli etätyö ja -kokoontumiset kaikissa niissä tehtävissä, joissa se oli mahdollista.

Toiminnan rajaukset ja suojaustoimet ulottuivat laajasti myös sopimuspalokuntatoimintaan. Osan vuodesta sopimuspalokuntien eri toimijat saivat kokoontua paloasemille vain hälytystehtäviä ja niiden edellyttämiä huoltotoimia varten. Etäkoulutusta ja vastaavia toimintamuotoja käytettiin eri palokunnissa eri tavoin, mutta korvaavista toimista huolimatta rajoitukset heikensivät palokuntien yhteisöllisyyttä, osaamista ja yleistä aktiivisuutta.

Koronavirustoimenpiteitä kevennettiin sitä mukaa kuin tautitilanne tämän mahdollisti. Vääjäämättä pandemia kuitenkin jättää jälkensä pelastuslaitoksen toimintaan ja tärkeää onkin, että tautilanteen edelleen helpottaessa eri tahot ja jokainen omakohtaisesti kiinnittää huomiota koronaviruspandemian kielteisten jälkivaikutusten minimoimiseen.

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Satakunnan pelastuslaitos | Satakunnankatu 3 | 28100 PORI
Puh. vaihde 02 621 1500 | etunimi.sukunimi@satapelastus.fi | www.satapelastus.fi

Eduskunta teki vuoden 2021 aikana keskeiset päätökset historiallisen hyvinvointialueuudistuksen toteuttamisesta maassamme. Tämän myötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut siirretään 21:lle perustettavalle hyvinvointialueelle ja Helsingin kaupungille vuoden 2023 alusta alkaen. Näiden alueiden ja palveluiden rahoitus tulee valtiolta. Satakunnan hyvinvointialueuudistus on ollut monitahoinen kokonaisuus, josta erikseen mainittakoon Turvallisuuden ja varautumisen valmistelutyö, jossa pelastuslaitoksen osuus on ollut merkittävä. Hyvinvointialueuudistusta, ja samaan aikaan käynnissä ollutta pelastustoimen uudistusta, valmisteltiin ja toteutettiin pelastuslaitoksessa monin tavoin. Vuoden lopulla tehtäviin osallistui yli 20 henkeä, jotkut päätoimisesti ja suurin osa oman työn ohella. Tehtävät sekä kuormittivat henkilöitä merkittävästi että haittasivat ja estivät tavanomaisten tehtävien hoitoa.

Vuosi 2021 oli suorastaan ennennäkemättömän haastava erityisesti koronaviruspandemian ja hyvinvointialueuudistuksen vuoksi. Vaikeuksista huolimatta pelastuslaitoksen päätoiminen henkilöstö ja sopimuspalokunnat suoriutuivat tehtävistään ja eri odotuksista niin hyvin kuin mahdollista oli - josta suurkiitos kaikille! Kiitos vuoden toiminnasta kuuluu myös pelastuslaitoksen yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille. Turvallisuuden tuottaminen ja edistäminen sekä turvallisuustunteen vahvistaminen on tärkeä ja yhteinen asiamme!

1. Strategia ja palvelutaso

Satakunnan pelastuslaitoksen strategia 2021-2025 otettiin käyttöön tammikuussa 2021. Samoihin aikoihin hyväksytty pelastuslaitoksen palvelutasopäätös laadittiin pitkälti strategiaan nojaten.

Strategiassamme on esitetty 15 painopistettä, joista vuosittain valittaviin keihäänkärkien edistämiseen ja toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Vuoden 2021 keihäänkärkiä olivat:

PALVELUT

- Onnettomuuksien ehkäisyn mittareiden kehittäminen
- Valmiussuunnitelman päivitys ja kehittämistarpeiden määrittäminen

HENKILÖSTÖ

- Terveenä kotiin
- Osallistaminen osaksi arkea

TALOUS

- Vastuiden ja sisäisten talousprosessien tarkastaminen ja näkyväksi tekeminen kaikille tasoille

Ensimmäisen voimassaolo vuoden ajan strategia oli säännöllisesti esillä muun muassa työpaikkakokouksissa, aamupalavereissa, yhteistyötoimikunnan kokouksissa sekä pelastuslaitoksen johtoryhmässä. Näiden lisäksi toimialapäälliköt kokoontuivat kuukausittain tarkastelemaan strategian ja sen painopistealueiden toteutumista. Voidaan todeta, että strategia on ensimmäisen vuoden aikana saatu täysipainoisesti käyttöön.

2. Onnettomuuksien ehkäisy

Satakunnan pelastuslaitoksella, kuten muuallakin Suomessa onnettomuuksien ehkäisyä tehtiin koronapandemian ehdoilla. Tautitilanne vaihteli vuoden aikana paljonkin ja onnettomuuksien ehkäisyn toimintoja ja ohjeistuksia säädeltiin aina tilanteen mukaan. Vuoden 2020 aikana toteutettuun palveluiden totaaliseen keskeytykseen ei enää 2021 päädytty, vaan ainakin valvontatoimintaa pystyttiin jatkamaan läpi vuoden. Turvallisuusviestintään koronarajoitukset iskivät voimakkaammin. Yleisötapahtumat olivat vuoden aikana pääosin tauolla ja vierailukäyntejä paloasemillakin jouduttiin rajoittamaan läpi koko vuoden.

Pandemian aiheuttamista haasteista huolimatta onnettomuuksien ehkäisyyn kiinnitettiin huomiota monella tasolla. Onnettomuuksien ehkäisyn painottaminen olikin vuoden 2021 aikana yksi pelastuslaitoksen strategian keihäänkärjistä. Käytännössä nämä panostukset näkyivät vuoden aikana muuan muassa onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä pelastuslaitoksen hankkeissa. Asiakas keskiöön -hankkeessa kehitettiin malleja turvallisuusviestinnän ja valvontatoiminnan vaikuttavuuden mittaamiseen ja Kidisafe-hankkeessa tutkittiin ja kehitettiin varhaiskasvatukseen turvallisuusviestintää yhdessä Turun yliopiston kanssa.

Aikaa ja työpanosta käytettiin myös pelastuslaitosten yhteisissä asiantuntijaverkostoissa, joissa valtakunnallisesti työstettiin yhteisiä ohjeistuksia ja toimintamalleja muun muassa valvontaan, kemikaaliturvallisuusasioihin, rakenteelliseen paloturvallisuuteen, tapahtumaturvallisuuteen sekä turvallisuusviestintään. Vuoden 2021 aikana käynnistyi myös konkreettisesti hyvinvointialueen valmistelu. Työssä keskeisin vastuu on ollut pelastuslaitoksen projektitoimiston henkilöstöllä, mutta heidän lisäksi myös onnettomuuksien ehkäisyn ja viestinnän osaajilla on ollut tärkeä rooli yhteistyöryhmissä.

2.1. PELASTUSTOIMELLE KUULUVA OHJAUS JA NEUVONTA

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta. Ohjauksen ja neuvonnan tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Uudis- ja korjausrakentamisen suunnitteluvaiheessa tehtiin aiempien vuosien tapaan yhteistyötä rakennuttajien ja rakennussuunnittelijoiden kanssa. Rakennuslupavaiheessa osallistuttiin rakennuslupakokouksiin ja annettiin rakennuslupahakemuksista lausunnot palo- ja poistumisturvallisuuteen, pelastustoiminnan edellytyksiin, pelastustoimen laitteisiin ja väestönsuojarakentamiseen liittyen. Paloteknisten laitteiden suunnitteluperusteiden määrittämistä tehtiin yhteistyössä suunnittelijoiden kanssa. Riskiperusteisesti vaativien kohteiden käyttöönottovaiheessa tarkastettiin turvallisuuteen liittyvien asioiden toteutumisen yhteistyössä kohteen rakentajan, toiminnanharjoittajan ja rakennusvalvonnan kanssa.

Pelastuslaitoksen kannalta merkittäviä rakennushankkeita olivat Porin toimialueella Satasairaalan Satapsykiatrisen sairaalan, Vähä-Rauman koulun sekä Pohjois-Porin monitoimitalon rakennushankkeet. Maininnan arvoisena asiana todettakoon myös aktiivinen palveluasumisen rakentaminen sekä useat uudiskerrostalohankkeet. Rauman toimialueella pelastuslaitoksen näkökulmasta keskeisiä rakennushankkeita olivat Metsä-Fibren saha, Karin Kampus sekä 8-tien ja Kodisjoen tien risteyksen lähetyville rakentuva Rauman uusi paloasema. Kaakon toimialueella jatkuivat suurteollisuuspuiston rakennushankkeet ja Pohjois-Satakunnassa Kankaanpään liikuntakeskuksen urheiluhallin peruskorjaus ja laajennus sekä terveyskeskuksen peruskorjaushanke.

2.2. PELASTUSTOIMELLE KUULUVA TURVALLISUUSVIESTINTÄ

Pelastuslain 27 § on säädetty perusta pelastuslaitoksen turvallisuusviestintätyölle. Turvallisuusviestintä on valvonnan, ohjauksen ja neuvonnan ohella yksi keinoista, jolla tuetaan eri tahoja laissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisessa. Myös turvallisuusviestinnän tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Vuoden 2021 aikana voimassa olleilla kokoontumisrajoituksilla oli merkittävää vaikutusta pelastuslaitoksen turvallisuusviestintätoimintaan

koko toimintavuoden ajan. Rajoitukset vaikuttivat muun muassa ulkopuolisten vierailumahdollisuuksiin paloasemilla ja lisäksi pelastuslaitoksen mahdollisuuden vierailla kouluissa, päiväkodeissa tms. tiloissa vaihtelivat vuoden aikana. Pelastuslaitos on perinteisesti ollut mukana myös isoissa yleisötapahtumissa, mutta nyt käytännössä kaikki merkittävät tapahtumat peruttiin. Tilanne oli haastava ja turhauttavakin, koska tapahtumia suunniteltiin antaumuksella, mutta työ valui hukkaan tilaisuuden peruuntuessa.

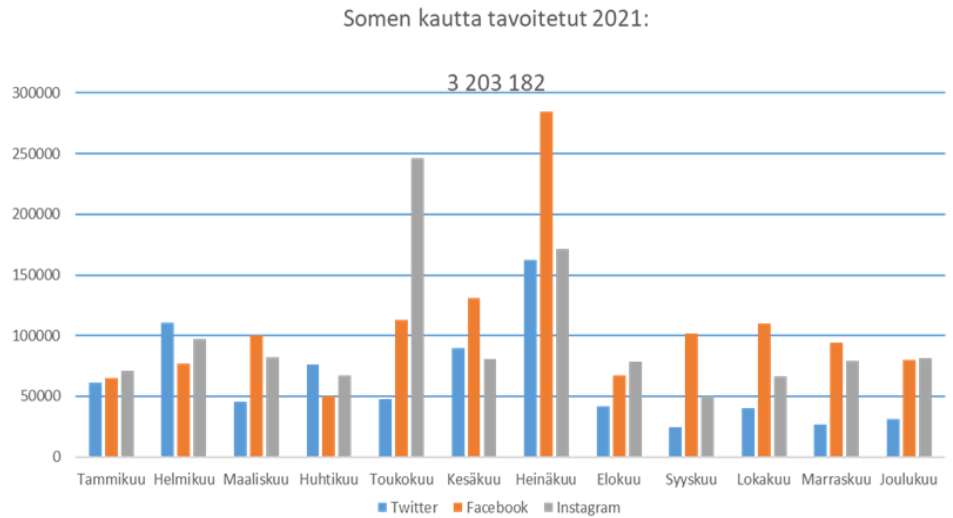
Peruuntuneista tilaisuuksista mainittakoon Punainen liitu -liikenneturvatilaisuudet, joita yhdessä poliisin, liikenneturvan ja sairaanhoitopiirin kanssa valmisteltiin Poriin ja Raumalle. Osittain järjestyneistä tapahtumista puolestaan voidaan mainita paloturvallisuusviikon Päivä paloasemalla -tapahtuma, joka muutettiin pääosin ulkoilmatapahtumaksi.

Edellisen vuoden mallin mukaan turvallisuusviestinnässä panostettiin etäyhteyksien käyttöön ja muuhun digitaaliseen viestintään. Satakunnan pelastuslaitos järjesti mm. valtakunnallisesti striimatun Nouhätä-lähetyksen 15.3. striimiin osallistui pelastuslaitoksen turvallisuusviestintätiimin lisäksi myös sisäministeri Maria Ohisalo, Meri-Porin koulun oppilaat sekä Nouhätä-lähettiläs. Livestriimausta harjoiteltiin ja hyödynnettiin vuoden aikana myös Itämeripäivän viestinnässä, kalustoesittelyissä sekä Tulipysäkki-tiedostustilaisuudessa.

Erlaisia neuvonta-, koulutus- ja valistustilaisuuksia ehdittiin vuoden aikana järjestämään yhteensä 173 kappaletta ja niissä tavoitettiin yhteensä 9 452 henkilöä. Edellisenä vuonna tilaisuuksia oli 201 kappaletta ja tavoitettuja 12 118. Jo toista vuotta putkeen heikentyneet turvallisuusviestintätilastot selittyvät sillä, että turvallisuusviestintätilaisuuksien järjestäminen on kokoontumisrajoitusten vuoksi ollut haastavaa.

Sosiaalisen median kanavien (Facebook, Twitter ja Instagram) tilastoinnin mukaan Satapelastuksen julkaisut tavoittivat vuoden aikana yhteensä 3 203 182 sosiaalisen median käyttäjää. Twitterin asema aktiivisena onnettomuustiedottamisen kanavana vahvistui entisestään. Toukokuu ja heinäkuu olivat sosiaalisen median kattavuuden superkuukausia. Suuren huomion saaneita julkaisuja olivat muun muassa Satavarmasti toimittu -palkitsemisiin liittyneet uutiset, onnettomuusturismia käsittelevä päivitys sekä Bolidenin, Hiittenharjun ja Kalajoen tulipalojen onnettomuusviestintä.

Kuvassa 1 on esitetty sosiaalisen median viestinnän kattavuus kuukausittain Twitterin, Facebookin ja Instagramin osalta.

Kuva 1. Sosiaalisen median kautta tavoitetut 2021

Syksyllä 2021 toteutettiin Satakunnassa asuville ihmisille laaja turvallisuuskysely, jolla kerättiin tietoa ihmisten turvallisuustiedoista ja -taidoista sekä muun muassa heidän käyttämistään viestintäkanavista.

2.3. YHTEISTYÖ ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISEMISEKSI

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pelastuslaitos toimii läheisessä yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa sekä osallistui paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Keskeinen säädösperuste tälle yhteistyölle on pelastuslaissa (erityisesti 42 § ja 43 §), pelastustoimen strategiassa sekä onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmassa.

Vuoden 2021 aikana pelastuslaitos osallistui omalta osaltaan kaavoitukseen ja rakentamisen ohjaukseen valvontasuunnitelman mukaisesti. Kuntien kaavoitushankkeisiin osallistuttiin vuorovaikutteisesti luonnos- ja ehdotusvaiheissa ja annettiin pyydyty lausunnot.

Poliisi, pelastus ja ensihoito aloittivat myös merkittävän yhteistyön tapahtumaturvallisuuden kehittämiseksi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti. TTT -nimellä kulkeva työryhmä kokoontui säännöllisesti vuoden 2021 aikana ja toiminta vakiintui pysyväksi käytännöksi.

Vuoden 2021 aikana jatkettiin Tulipysäkki-toimintaa yhdessä poliisin ja sosiaalitoimen kanssa. Alueellista yhteistyötä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa lisättiin ja toimijoiden kesken järjestettiin myös yhteinen striimattu mediatilaisuus Kanta-Porin paloasemalta 30.11.2021.

Tulipysäkki on varhaisen puuttumisen toimintamalli niille nuorille, jotka ovat jääneet kiinni sytyttelystä.

Paloriskiasuntojen tarkastus on palotarkastusten erikoislaji, jota tehdään usean viranomaisen yhteistyönä. Pelastuslain mukaan ilmoitukset paloriskeistä asunnoissa ja muissa kohteissa tulee tehdä pelastusviranomaiselle. Käytössä on valtakunnallinen paloriskiasuntojen ilmoitusjärjestelmä, jonka kautta ilmoitusvelvolliset viranomaiset pystyvät helposti välittämään tiedon ilmeisestä palonvaarasta tai muusta onnettomuusriskistä. Tyypillisesti paloriskiasunnon paloturvallisuus on heikentynyt ja turvallinen poistuminen asunnosta on estynyt tai vaikeutunut esim. suuren tavaramäärän vuoksi. Lisäksi palovaarallisissa paikoissa, kuten lieden päällä, voidaan säilyttää tavaroita. Pelastuslaitoksella paloriskiasuntojen tarkastuksia teki 7 työntekijää ja ilmoituksia tuli 80 (edellisenä vuonna 73 ilmoitusta), joiden perusteella tehtiin 62 tarkastusta ja 32 jälkitarkastusta (edellisenä vuonna yhteensä 81 tarkastusta). Paloriskiasuntojen tarkastustyöllä on merkittävä vaikutus asumisen paloturvallisuuden parantumiseen.

Viranomaisten väliseen yhteistyöhön kuuluu myös poliisille ilmoitetut tahalliset tai huolimattomalla toiminnalla aiheutetut tulipalot. Pelastuslain mukaan, jos voidaan epäillä, että tulipalo on aiheutettu tahallisesti tai huolimattomalla toiminnalla, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille. Ilmoittamisessa on käytössä määrämuotoinen lomake. Kirjallisia ilmoituksia tehtiin yhteensä vuoden 2021 aikana yhteensä 127 (edellisenä vuonna 156) ja suullisia ilmoituksia 11. Pelastusrikkomuksista tehtiin 13 ilmoitusta (edellisenä vuonna 7) poliisille.

Arvio tulipalo tahallisuudesta (suluissa edellisen vuoden tieto)

Tahallinen	88 (101)
Tuottamuksellinen (huolimattomuus)	76 (111)
Vahinko tai tahaton	84 (87)
Ei voida arvioida	16 (37)

(Lähde Pronto)

2.4. PALONTUTKINTA

Pelastuslaki velvoittaa pelastuslaitoksen suorittamaan palontutkinnan. Tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen, vahinkojen rajoittaminen ja pelastustoiminnan kehittäminen. Tutkinnassa arvioidaan/selvitetään syttymissy, vaikuttaneet taustatekijät, vahinkojen suuruus ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinnoista saatua tietoa analysoidaan saatavien johtopäätösten perusteella ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä riskien pienentämiseksi. Palontutkinnassa tehdään tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten ja eri asiantuntijoiden kanssa.

Palontutkinta on jaettu kolmeen tasoon. Satakunnan pelastuslaitos tutkii kaikki palot tasojen 1-3 mukaisesti. Koulutettu ja nimetty palontutkija tutkii palot tasoilla 2-3. Satakunnan pelastuslaitoksella on palontutkintaryhmä, jonka vahvuus putosi alkuvuodesta 1+5 tutkijasta 1+4 tutkijaan. Ryhmän jäsenet on koulutettu ja erikseen nimetty tutkijoiksi.

Satakunnan pelastuslaitoksella on palontutkinnasta yhteistyösopimus Lounais-Suomen poliisilaitoksen ja Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Yhteistyösopimukseen liittyen suoritetaan paitsi yhteistyötä tutkimisissa, myös järjestetään vuosittain yhteisiä koulutustilaisuuksia. Palontutkintaa tehdään Satakunnassa oman toimen ohella, eli muiden virkatehtävien lisäksi. Vuoden 2021 osalta yhteiskoulutus Poliisin kanssa ei toteutunut vallitsevan koronatilanteen takia. Vuonna 2021 otettiin Satakunnan pelastuslaitoksella käyttöön palvelu määrättyjen puheryhmien tallentamisesta ja tallenteiden hyödyntämisestä palontutkinnassa, etenkin pelastustoimen kulun selvittämisessä laajoissa palontutkinnoissa.

Vuonna 2021 kirjattiin 30 kpl palontutkijan suorittamaa palontutkintaa. Näistä 7 kpl oli erityisiä teematutkintoja. Palontutkintojen määrä laski vuodesta 2020 kolmella. Huomionarvioista lisäksi on, että vuonna 2020 ei ollut erillistä valtakunnallista teemaa, jolloin tutkintamäärän väheneminen on todellisuudessa suurempi. Kirjattujen palontutkintojen määrä oli vuonna 2021 valtakunnallisesti koko Suomen toiseksi korkein, Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen jälkeen.

Erityisistä tutkintakohteista vuonna 2021 voidaan mainita Harjavallassa heinäkuussa sattunut Hotelli Hiittenharjun suuri tulipalo. Sen tutkinta toteutettiin palontutkintaryhmänä. Tutkinnan pääpainoina oli syttymissyyn selvittämisen lisäksi sammutusmiehen loukkaantuminen, pelastustoiminnan kulun selvittäminen, palon nopean leviämisen arviointi ja valvonnan vaikuttavuus. Tutkinnasta laadittiin erillinen raportti ja onnettomuudesta oppiminen käytiin läpi sisäisesti koko henkilökunnalle. Lisäksi kehittämistoimenpiteet kirjattiin ylös ja seuranta niiden toteuttamisesta toteutetaan vuoden 2022 lopussa.

Muita merkittävimpiä tutkintakohteita olivat kaksi tulipaloa teollisuuslaitoksissa, Porin Ahlaisissa sijainneen entisen vanhainkodin tulipalo, ruokakaupassa syttynyt tulipalo, taidemuseon tulipalo Porissa sekä monet (8kpl) hallipalot ympäri Satakuntaa.

Henkilövahinkojen osalta vuonna 2021 Satakunnassa sattui yksi palokuolema, asuinrakennuksessa Eurajoella. Vertailuna vuonna 2020 sattui kaksi palokuolemaa kahdessa erillisessä rakennuspalossa

Tutkituissa tulipaloissa sattui yksi vakava loukkaantuminen sammutustöiden yhteydessä Harjavallan Hiitteenharjun tulipalossa. Sammutusmiehen loukkaantumisesta tehtiin myös erillistutkinta laajan palontutkinnan yhteydessä.

Vuoden 2021 palontutkintojen erityispiirteinä voidaan pitää ihmisen toiminnan ja erityisesti tahallaan sytytetyiksi paloiksi arvioitujen tapausten osuuden suurehkoa määrää. Tutkittujen tulipalojen osalta syyt jakautuvat yleensä melko tasaisesti sähköisen syttymissyyn (1/3), ihmisen toiminnan (1/3) ja muiden syiden (1/3) suhteen. Vuoden 2021 osalta ihmisen toiminnan osuus oli yli 40 prosenttia.

Toisena vuoden 2021 erityispiirteenä tutkintojen osalta voidaan pitää hallipalojen suurehkoa määrää, yhteensä 8 kpl.

Tutkituista tulipaloista yleisin syttymissyö oli sähkölaitteen tai asennuksen vika, häiriö tai huollon laiminlyönti (7 kpl) ja tahallaan sytytetyt palot (7 kpl). ”Pimeitä tapauksia”, eli tulipaloja, joissa syttymissyötä ei pystytty arvioimaan, oli vain 1 kpl. Tarkemmin kaikkien tulipalojen syttymissyistä on kirjoitettu toimintakertomuksen luvussa 2.2.

Yhteistoiminnassa Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa tutkittiin Harjavallan hotelli Hiitteenharjun tulipalo. Satakunnan pelastuslaitos ei avustanut tutkinnoissa Varsinais-Suomessa vuonna 2021. Yhteistoimintasopimuksessa mainittu vuotuinen yhteiskoulutus järjestettiin Varsinais-Suomalaisten kanssa vallitsevasta pandemiatilanteesta johtuen etäkoulutuksena.

Vuonna 2021 toteutettiin palontutkinnan valtakunnallinen teema. Vuodelle 2020 suunniteltu teema siirrettiin toteutettavaksi vuodelle 2021 valitsevan koronapandemian takia. Pelastuslaitosten kumppanuusverkon palontutkinnan asiantuntijaverkosto järjesti valtakunnallisen saunapaloihin liittyvän teematutkinnan ajanjaksolla 1.5.2021–30.9.2021. Teematutkinnan tarkoituksena oli kerätä tietoa saunoista alkunsa saaneista tulipaloista ja -palovaaroista. Teematutkinnassa oli joitakin rajoituksia mm. savusaunojen osalta.

Satakunnassa teematutkinnan aikavälillä sattui seitsemän (7) teematutkinnan kriteerit ylittävää tapausta. Jälkikäteen tilastoja tarkastaessa teematutkintojen täyttöprosentti Satakunnassa oli 100%. Kansallisesti teematutkinnan vastauksia tuli aikavälillä 127 kpl ja kaikkien saunapalojen osuus samalla aikavälillä oli 163 kpl.

Tutkinnan tuloksena huomiot kohdistuivat sähkösaunoissa ihmisten toiminnan aiheuttavan suurimman osan paloista. Sähkösaunoissa suurin riski syntyy saunatilan käyttämisestä muuhun kuin saunomiseen. Lähtö-

kohtaisesti saunatilaa ei tule käyttää esimerkiksi varastona tai kuivaushuoneena. Erityisen tarkkana saunan käytössä tulee olla, jos käytetään eri tilasta tai esimerkiksi mobiililaitteella hallittavia ajastin- tai etäkäynnistystoimintoja. Puulla lämpenevän saunan käyttäjän puolestaan on tärkeää tarkkailla hormin kuntoa. Saunan tyypistä riippumatta on tärkeää pitää sauna lämpimänä vain sen aikaa, kun sitä käytetään. Saunapalojen teematutkimuksessa tehdyn arvion mukaan noin kaksi kolmasosaa saunapaloista on ihmisen toiminnasta johtuvia.

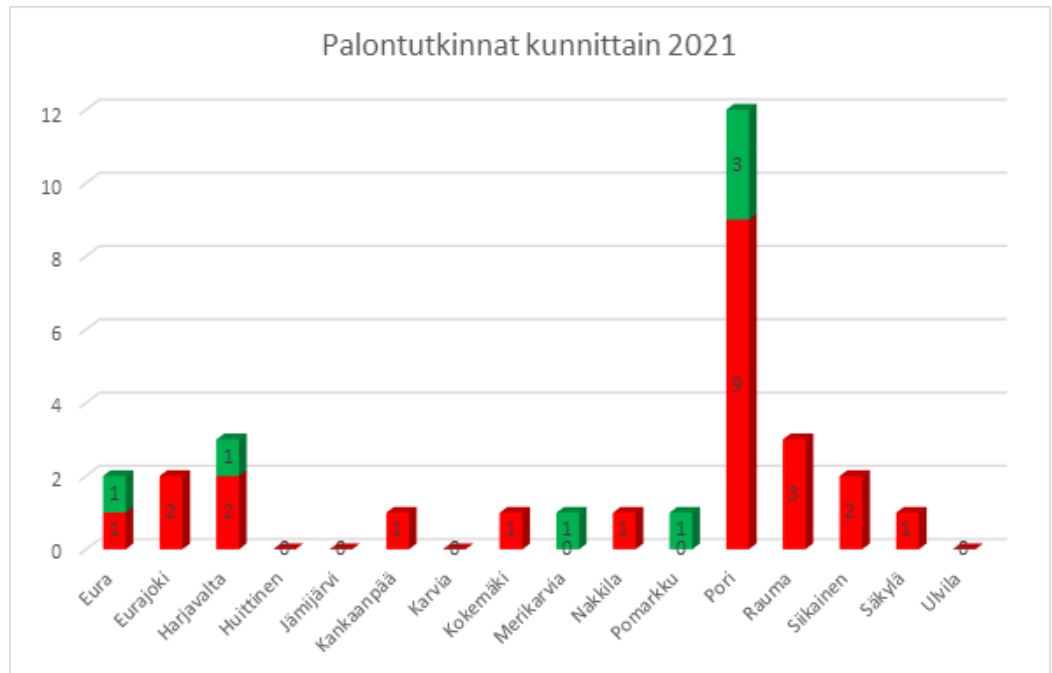
Vuodelle 2022 on suunniteltu kansallinen teematutkinta koskien akkupaloja. Ilman erillisiä valtakunnallisia teematutkintoja Satakunnan pelastuslaitoksen palontutkintojen määrät asettuvat lähelle kolmeakymmentä (30) per vuosi. Vuoden 2021 osalta tutkintamäärät ilman teematutkintoja oli 23 kpl, eli hieman alle normaalin vuotuisen odotusarvon.

Vuoden 2021 alusta aloitti Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston turvallisuuspalveluiden palontutkinnan asiantuntijaverkosto, jossa Jokaiselta aluepelastuslaitokselta on osallistuja. Satakunnan pelastuslaitokselta varsinainen jäsen on Antti Halmela ja varajäsen Harri Salonen. Halmela toimii myös varapuheenjohtajana vuodet 2021 ja 2022. Ryhmän tavoitteena pelastuslaitosten valtakunnallinen palontutkinnan kehittäminen. Ryhmä jatkaa Palontutkinnan 2020 -teemaryhmän ja sitä edeltäneiden teemaryhmien käynnistämää työtä.

Satakunnan pelastuslaitos otti 1.9.2020 käyttöön oman alueellisen palontutkinnan teeman liittyen pelastustoiminnan kulun selvittämiseen. Tämän protokollan mukaisia tarkempia tutkimuksia tehtiin neljässä tutkintatapauksessa.

Satakunnan pelastuslaitoksella palontutkijat toimivat pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilaston (Pronto-) selosteiden luovuttajina. Pääsääntöisesti selosteita luovutetaan asianosaiselle ja poliisille rikoksen selvittämiseksi. Vuonna 2021 palontutkijat luovuttivat yhteensä 170 selostetta (2020: 167kpl).

Seuraavan sivun taulukossa on esitetty tutkintojen lukumäärän jakautuminen kunnittain. Pylväistä on värillä erotettu teematutkintojen osuus (vihreällä värillä).

Kuva 2. Palontutkinnat Satakunnan kunnittain 2021

2.5. VALVONTATOIMINTA

Pelastuslaitoksella on pelastuslain (27 §, 78 §) mukainen velvoite valvoa alueellaan pelastuslain mukaisia jokaiselle asetettujen velvollisuuksien sekä toiminnanharjoittajalle ja rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettujen velvoitteiden toteutumista ja noudattamista. Valvontavelvoitteita pelastusviranomaisille tulee myös mm. kemikaaliturvallisuuslaista (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005).

Vuonna 2021 yritys- ja laitospöytäisiin (A1-A6 -kohteita) tehtiin määräaikaista palotarkastuksia yhteensä 1 515 kpl eli 493 enemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin koronarajoitukset vaikuttivat enemmän palotarkastustoimintaan. Pelastussuunnitelmavelvollisiin (huoneistoja ≥ 3) asuinrakennuksiin eli lähinnä kerros- ja rivitaloihin tehtiin 180 määräaikaista palotarkastusta.

Erityisiä palotarkastuksia kirjattiin 93 kpl, yleisötapauksien palotarkastuksia 12 kpl ja yleisötapauksen pelastussuunnitelman arviointeja 141 kpl. Palotarkastusten jälkivalvontaa ei aiemmin ole aktiivisesti seurattu, mutta vuoden 2021 osalta jälkivalvontatapahtumia on kirjattu 60 ja jälkিতarkastus 58. Näitä ei voida pitää riittävänä ja jälkivalvontaan tullaankin kiinnittämään huomiota jatkossa tarkemmin.

Alle kolmen huoneiston asuinrakennusten (lähinnä omakoti- ja paritalot) valvonta toteutetaan pääosin käyttämällä ns. paloturvallisuuden itsearviointia. Tähän sisältyy valtakunnallisesti yhtenäinen materiaali, joka lähetetään vuosittain 10 %:lle Satakunnan alueen pientaloista. Materiaaliin sisältyy mm. asiakkaan lomake, joka palautetaan pelastuslaitokselle sähköisesti tai postin välityksellä. Vuonna 2021 paloturvallisuuden itsearviointimateriaali lähetettiin noin 7 709 pientaloon. Itsearviointien palautusprosentti oli 89,8 %.

Pelastuslaitoksen kemikaalivalvontavelvollisuuksista on säädetty laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta sekä lain perusteella annetuissa valtioneuvoston asetuksissa. Kemikaalien valvontavelvollisuus on määritelty valtioneuvoston asetuksessa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015). Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu asetuksen mukaan vähäisen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonta, kuten toiminnanharjoittajien neuvonta, kemikaali-ilmoitusten vastaanotto, käsittely ja kemikaalipäätösten laatiminen sekä päätöksen perusteella kohteessa suoritettu kemikaalitarkastus. Laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia valvovan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kanssa tehtiin viranomaisyhteistyötä. Pelastuslaitos antoi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pyytämiä lausuntoja Satakunnassa toimivien, laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien yritysten turvallisuuteen liittyvistä lupahakemuksista ja suunnitelmista.

Räjähteiden valvonta on määritelty tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015). Pyroteknisten tuotteiden (ilotulitteiden) kaupan varastoinnin valvontaan liittyen pelastuslaitos käsitteli toiminnanharjoittajien antamat varastointi-ilmoitukset ja kaikki myyntipaikat tarkastettiin. Pelastuslaitokselle toimitetut ilotulitteiden yksityisestä käytöstä tehdyt ilmoitukset käsiteltiin, lisäksi annettiin poliisin pyytämät lausunnot ammattimaisiin ilotulitustenäytöksiin liittyen. Yleisötilaisuuksissa käytettävien erikoistehosteiden käytön valvontaan kuului pelastuslaitokselle toimitettujen erikoistehosteilmoitusten käsittely ja kohteissa suoritettut tarkastukset.

Hätäkeskukseen liitettyjen automaattisten paloilmoittimien välittämiä ilmoituksia oli vuoden 2021 aikana yhteensä 692 kpl. Nousua edellisestä vuodesta oli 45 kappaletta. Automaattisten paloilmoitusten määrä kasvoi 7,0 % vuodesta 2020 ja 1,0 % vuodesta 2019. Ilmoitukset olivat edelleen keskittyneet pieneen osaan laitteita, joskin keskittyminen on pienentynyt jonkin verran: 8,9 % laitteista välitti 44,8 % ilmoituksista. 63 % laitteista ei välittänyt yhtään ilmoitusta. Eniten ilmoituksia aiheutti ruuan valmistus, tuntemattomaksi jäänyt syy sekä huolimattomuus kiinteistön korjaus-, asennus- tai huoltotyössä. Nämä syyt aiheuttivat 48 % ilmoituksista. Nämä kolme syytä ovat aiheuttaneet puolet ilmoituksista viimeisen viiden vuoden aikana.

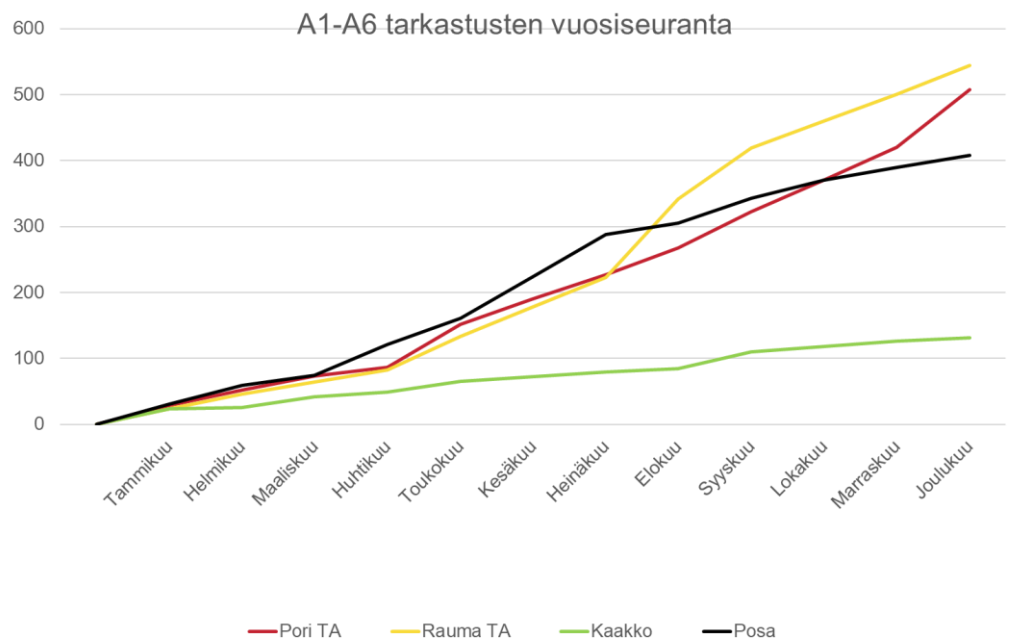
Ilmoituksista oli erheellisiä 637 kappaletta, mikä on 92,1 % ilmoituksista. Erheellisistä ilmoituksista lähetettiin laskuja 162 (edellisenä vuonna 140) ja korjauskehotuksia 105 (edellisenä vuonna 110) kappaletta. Erheellisistä ilmoituksista lähetettyjen laskujen määrä nousi 15,7 % ja korjauskehotusten määrä laski 4,5 %.

Vuoden aikana paloilmoitinkohteet eivät tehneet oikaisuvaatimuksia erhemaksupäätöksistä.

2.6.ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN TAVOITTEET, SEURANTA JA MITTARIT

Onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteet ovat perinteisesti asetettu toimenpiteiden määrän seurantaan. Myös vuoden 2021 osalta toimenpiteitä on seurattu erityisesti yritys- ja laitospöytäkirjojen sekä pelastussuunnitelma-velvollisten asuinrakennusten määräaikaisten palotarkastusten sekä turvallisuusviestintätapahtumien osalta. Vuoden aikana määrälliset tavoitteet saavutettiin Porin, Rauman ja Pohjois-Satakunnan toimialueiden osalta, mutta Kaakon toimialueella valvontasuunnitelmassa esitettyä tavoitetta ei kyetty saavuttamaan. Turvallisuusviestinnän osalta ei määrällisiä vuositavoitteita ole asetettu vuoden 2020 jälkeen.

Kuvassa 3 on esitetty A1-A6 tarkastusten kertyminen toimialueilla kuukausittain.

Kuva 3. A1-A6 tarkastusten vuosiseuranta

Palotarkastusten ja turvallisuusviestintätilaisuuksien määrän lisäksi onnettomuuksien ehkäisylle on asetettu laadullisia mittareita. Asiakas keskiöön -hankkeen myötä luotiin asiakaskyselymalli, joka postitettiin valvontakohteiden edustajille. Vuonna 2021 kysely toteutettiin kertaluontoisena tutkimuksena, mutta jatkossa tavoitteena on luoda asiakastiedon keräämisestä pysyvä toimintamalli.

Asiakaskyselyn lisäksi toteutettiin henkilöstökysely kaikille valvontatyötä tekeville henkilöstön jäsenille. Kyselyllä kartoitettiin pelastuslaitoksen henkilöstön osaamistarpeita sekä toiminnan kehittämiskohteita. Henkilöstön osaamista ja valvonnan laatua seurattiin myös palotarkastuspöytäkirjojen laatua arvioimalla.

Vuonna 2021 toteutettiin lisäksi pelastuslaitoksen toimesta ensimmäinen maakunnallinen turvallisuustutkimus. Kysely antoi sellaisenaan pelastuslaitokselle ja yhteistyötahoille tärkeää satakuntalaisten turvallisuustiedoista ja taidoista, mutta se toimii myös aikasarjamittauksen ensimmäisenä vaiheena. Myöhemmässä vaiheessa toteutettuja kyselyjä voidaan verrata vuoden 2021 tuloksiin ja tehdä näin johtopäätöksiä onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuudesta.

3. Pelastustoiminta

Pelastustoimen tehtävien kokonaismäärä Satakunnan alueella vuonna 2021 oli 4 775. Aiempiin vuosiin 2019 ja 2020 nähden tehtävien kokonaismäärä on pudonnut noin 16 prosenttia. On kuitenkin huomattava, että vertailuvuosien tehtävämäärien tasoon on vaikuttanut muun muassa poikkeuksellisen korkeat tehtävämäärät vahingontorjuntatehtävissä, erityisesti vuonna 2020.

Ensivastetehtävien osalta vuosi 2021 jatkoi vuonna 2020 alkanutta laskevaa trendiä. 2021 kirjattiin yhteensä 793 ensivastetehtävää, mikä on noin 6 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ensivastetehtävien osalta tehtävämääriin vaikuttivat edelleen viime vuoden aikana voimaan tulleet hälytysvastemuutokset ja -ohjeistukset. Satakunnan sairaanhoitopiiri rajoitti pelastuslaitoksen ensivastetehtävät vain henkeä pelastaviin tehtäväkoodeihin ja tässä on merkittävin yksittäinen tekijä laskeviin tehtävämääriin.

Merkittävimmät yksittäiset onnettomuudet vuonna 2021 olivat Hiittenharjun hotellirakennuksen tulipalo Harjavallassa, Harjavallan suurteollisuuspuisto kaksi erillistä kattopaloa, varastohallin palo Karjalankadulla Porissa ja Porin taidemuseon tulipalo. Lisäksi ei sovi unohtaa massiivista Kalajoen maastopalotapahtumaa, jonne Satakunnan pelastuslaitoskin tuotti joukkoja kolmessa eri muodostelmassa. Kaikkiaan Kalajoella Satakunnasta avustavissa tehtävissä oli yli 20 henkilöä viiden vuorokauden ajan.

3.1. PÄIVITTÄINEN TOIMINTAVALMIUS

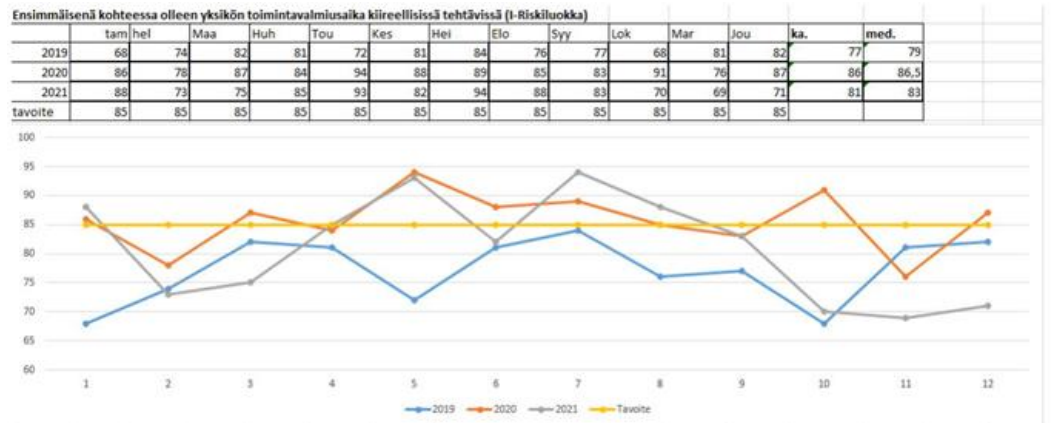
Valtakunnallisen tavoitteen mukaan (SM 21/2012) ensimmäisen yksikön tulisi I ja II riskialueilla tavoittaa kohde määräajassa 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä. III ja IV riskialueille ei ole samanlaista tavoitetta määritetty. Satakunta pystyi nämä tavoitteet saavuttamaan kaikilla riskialueilla.

Vuonna 2020 kohteiden saavutettavuus (ensimmäinen yksikkö kohteessa) I riskialueella toteutui keskimäärin 85 %:sti ja vuonna 2021 81 %:sti. II-riskialueella vastaavat luvut olivat 2020 91 % ja vuonna 2021 89 %. III-riskialueella vuonna 2020 saavutettavuus toteutui 99 %, ja oli sama 99 % vuonna 2021.

I-riskiruutujen osalta saavutettavuus ensimmäisen yksikön osalta on parempi erityisesti kevät ja kesäaikaan (huhti-lokakuu), jolloin saavutettavuus on selkeästi yli 80 %. Sen sijaan syksy ja talvi aikana (marras-maaliskuu) ensimmäisen yksikön saavutettavuus on lähes poikkeuksetta alle 80 %. II-riskialueen osalta vastaavaa vuodenaikaa mukailevaa vaihtelua ei ole havaittavissa merkittävässä määrin. III-riskiruutujen saavutettavuuden osalta kesäkuu sekä joulukuu erottuvat selvästi. Saavutettavuus on näiden kuukausien osalta kuitenkin normaalin vaihtelun sisällä.

Yhteenvedon voidaan todeta, että muutokset eivät ole merkittäviä. Yleisesti ottaen yksittäisiä selittäviä tekijöitä pienille toimintavalmiuden muutoksille vuosittain ei ole osoitettavissa. Vuodenaikojen vaihtelun aikaansaamat ajo-olosuhteiden muutokset voivat osaltaan selittää joitakin talviaikaan liittyviä muutoksia saavutettavuudessa. Muutokset toimintavalmiuseroissa ovat kuitenkin viime vuosina Satakunnassa olleet pieniä ja Satakunta pääsee varsin hyvin valtakunnallisen suunnitteluohjeen (SM 21/2012) tavoitteisiin koko maakunnan alueella kaikissa riskiluokissa.

Toimintavalmiuden toteutuminen Satakunnassa riskiluokassa I (pelastuslaitoksen yksikkö alle 6 minuuttia kohteessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen):

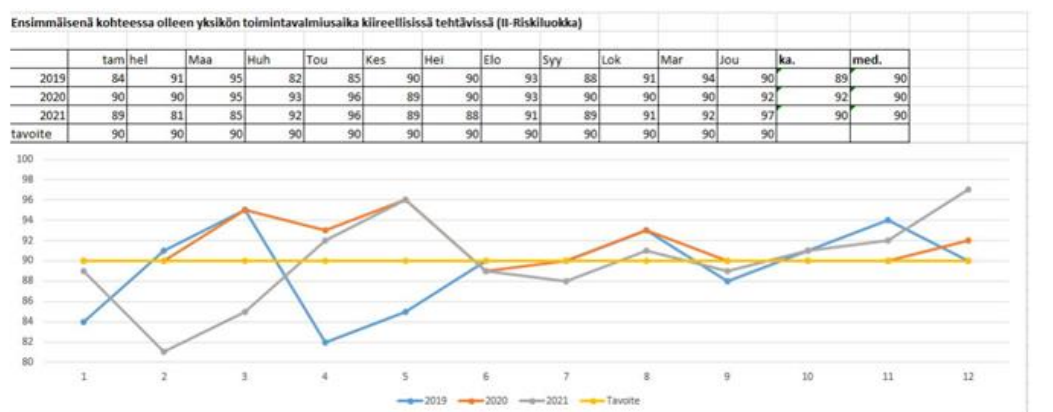

Kuva 4. Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (I riskiluokka)

I riskialueella (pelastuslaitoksen yksikkö alle 6 minuuttia kohteessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen) raportoitiin kaikkiaan 339 tehtävää, joissa toimintavalmiusaika on mitattu. Näistä tehtävistä 65 ei ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika toteutunut. Toimintavalmiusaika toteutui 274 tehtävässä I riskialueella eli keskimäärin 81 %:sti.

Parhaiten toimintavalmiusaika I riskialueella toteutui toukokuussa ja heinäkuussa ja huonoimmin marraskuussa. I riskialueen toimintavalmiusajat olivat pääsääntöisesti edellisvuosien tasoa, lukuun ottamatta vuoden viimeisiä kuukausia, jolloin pudottiin selkeästi sekä edellisvuosien että tavoitteiden alle.

Toimintavalmiuden toteutuminen Satakunnassa riskiluokassa II (pelastuslaitoksen yksikkö alle 10 minuuttia kohteessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen):

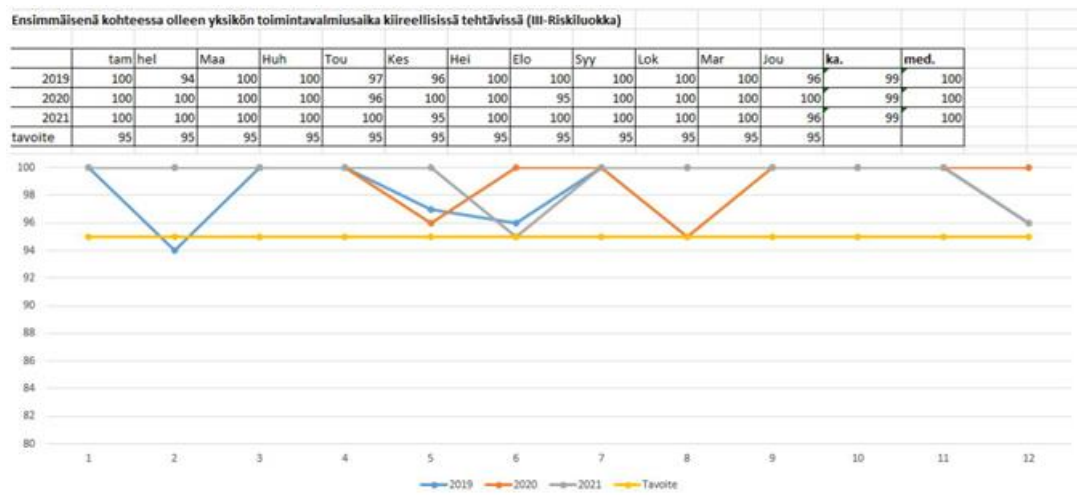

Kuva 5. Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (II riskiluokka)

II riskialueella raportoitiin kaikkiaan 949 tehtävää, joissa toimintavalmiusaika on mitattu. Näistä tehtävistä toimintavalmiusaikaan yllettiin 845 ker-

taa, ja toimintavalmiusaika ei toteutunut 104 tehtävällä. Parhaiten toimintavalmiusaika toteutui II riskialueella toukokuussa ja huonoimmin helmikuussa. II riskialueella toimintavalmiusaikatavoitteissa oltiin pitkälti vertailuvuosien tasoilla. Aiemmille vuosille asetettu 90 % tavoite toteutui vuonna 2021 keskimäärin tarkasteltuna.

Toimintavalmiuden toteutuminen Satakunnassa riskiluokassa III (pelastuslaitoksen yksikkö alle 20 minuuttia kohteessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen):

Kuva 6. Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (III riskiluokka)

III riskialueella raportoitiin kaikkiaan 282 tehtävää, joissa toimintavalmiusaika mitattiin. Tässä onnistuttiin 280 kertaa eli vain 2 tehtävää jäi saavuttamatta toimintavalmiusajan puitteissa. Kokonaisuudessaan III riskialueella päästiin jokaisena kuukautena vähintään asetettuun 95 %:n tavoitteeseen, pääsääntöisesti 100 %:in. Myös III riskialueella toimintavalmiusajat olivat aiempien vertailuvuosien kanssa samalla tasolla.

3.1.1. Tulipalot

Tilastoitujen tulipalojen (rakennuspalo, rakennuspalovaara, maastopalo, liikennevälinepalo ja muu tulipalo) määrä vuonna 2021 Satakunnan alueella oli 645 kappaletta. Viime vuoteen verrattuna laskua on ollut 70 tehtävää. Satakunnassa tulipaloissa vuonna 2021 kuoli yksi henkilö, vakavasti loukkaantui yksi ja lievästi loukkaantuneita oli 23. Lisäksi liikenneonnettomuuden ja liikennevälinepalon seurauksena kuoli kaksi henkilöä. Pelastustoimintaan osallistuneita loukkaantui vuoden 2021 aikana yksi henkilö.

TulipalotSatakunnan pelastuslaitos
Kuhanen Perttu/20.1.2022

Tapahtumakunta	Tulipalot	Rakennuspalot	Rakennuspalovaara	Maastopalo	Liikennevälinepalo	Muu tulipalo	Yhteensä
Eura	0	9	11	12	8	4	44
Eurajoki	0	6	4	6	6	6	28
Harjavalta	0	7	8	3	1	4	23
Huittinen	0	7	4	7	8	5	31
Jämijärvi	0	0	1	0	0	2	3
Kankaanpää	0	6	13	14	10	9	52
Karvia	0	2	2	10	0	1	15
Kokemäki	0	6	8	3	5	3	25
Merikarvia	0	4	4	2	2	2	14
Nakkila	0	4	6	4	4	5	23
Pomarkku	0	1	2	4	3	5	15
Pori	0	38	67	24	34	55	218
Rauma	0	19	27	12	16	18	92
Siikainen	0	2	2	1	1	2	8
Säkylä	0	4	9	3	1	6	23
Ulvila	0	2	10	6	6	7	31
Yhteensä	0	117	178	111	105	134	645

Kuva 7. Tulipalot 2021

Rakennuspaloja Satakunnassa oli 117 kappaletta (vuonna 2020 94), rakennuspalovaaroja 178 kappaletta (188), maastopaloja 111 kappaletta (187), liikennevälinepaloja 105 kappaletta (121) ja muita tulipaloja 134 kappaletta. Edellisvuoteen verrattuna tulipalojen määrä on kokonaisuudessaan laskenut, mikä selittyy osittain muun muassa maastopalojen sekä liikennevälinepalojen määrän vähenemisellä edellisvuodesta. Tulipalojen aiheuttajista suurimpina olivat edellisvuoden tapaan ihmisen toiminta (276 tapausta) ja koneen tai laitteen vika (212 tapausta). Kolmanneksi yleisimpänä aiheuttajana ”ei voida arvioida” oli kirjattu syyksi 61 tapauksessa. Edelleen mainituista aiheutuneissa tulipaloissa yleisin arvio syttymissyystä oli ”koneen tai laitteen vika, häiriö tai huollon laiminlyönti” (93 tapausta), ja toiseksi yleisin syttymissyys oli ”sähkölaitteen tai -asennuksen vika, häiriö tai huollon laiminlyönti” (80 tapausta). Niin ikään syttymissyystä ”ei voida arvioida” oli kirjattu syyksi 63 tapauksessa. Sama määrä (63 tapausta) kirjattiin tahallaan sytytettyiksi. Tahallaan sytytettyiksi arvioituja tulipaloja oli erityisesti Porin alueella paljon (27 tapausta).

Tulipalojen tahallisuutta arvioitiin vuoden 2021 aikana kaikkiaan 276 tulipalossa. Näistä tulipaloista arvioitiin olevan:

- tahallisia 88 (vuonna 2020, 101)
- tuottamuksellisia (huolimattomuus ja varomattomuus) 78 (111)
- vahinkoja 94 (87)
- ei pystytty arvioimaan 16 (37)

3.1.2. Liikenneonnettomuudet

Liikenneonnettomuustehtäviä (tieliikenne, raideliikenne, vesiliikenne, ilmailiikenne, maastoliikenne ja muu liikenne) Satakunnassa oli kaikkiaan 880 kappaletta (vuonna 2020, 839). Näistä liikenneonnettomuuksista tie-

liikenteessä tapahtui 852. Eniten liikenneonnettomuuksia tapahtui Porissa ja Raumalla, vähiten Jämijärvellä ja Pomarkussa, joissa molemmissa tapahtui alle 10 onnettomuutta. Muita kuin tieliikenteessä sattuneita onnettomuuksia tilastoitiin vuonna 2021 yhteensä 28 kappaletta (13). Kaikkiaan Satakunnan alueella liikenneonnettomuuksissa kuoli 8 henkilöä, loukkaantui vakavasti 47 henkilöä ja loukkaantui lievästi 343 henkilöä. Pelastustoimintaan osallistuneita ei loukkaantunut vuoden 2021 aikana.

Liikenneonnettomuudet

Satakunnan pelastuslaitos
Kuhanen Perttu/20.1.2022

Tapahtumakunta	Tieliikenne	Vartioidun tasoristeys		Vartioidun tasoristeys		Muu rautateillä		Vesiliikenne merellä	Vesiliikenne sisävesillä	Ilmailukenne	Maastoliikenne	Muu liikenne	Yhteensä	
		rautateilla	rautateilla	rautateilla	rautateilla									
Eura	76	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	77
Eurajoki	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	56
Harjavalta	43	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	46
Huittinen	68	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	70
Jämijärvi	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Kankaanpää	49	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	52
Karvia	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Kokemäki	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37
Merikarvia	17	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	18
Nakkila	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24
Pomarkku	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Pori	259	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	264
Rauma	111	1	0	0	0	4	0	0	0	0	1	2	2	119
Siikainen	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10
Säkylä	32	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	35
Ulvila	41	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	42
Yhteensä	852	3	0	0	2	6	3	0	0	0	7	7	880	

Kuva 8. Liikenneonnettomuudet 2021

3.1.3. Vaarallisten aineiden onnettomuudet

Vaarallisten aineiden onnettomuuksia tapahtui Satakunnan alueella vuonna 2021 yhteensä 20 kappaletta (vuonna 2020, 18). Onnettomuuksia oli eniten kesä- ja elokuussa, joissa molemmissa oli neljä onnettomuutta. Vaarallisten aineiden onnettomuuksia tapahtui maaliskuuta lukuun ottamatta tasaisesti läpi vuoden vähintään yksi onnettomuus kuukaudessa. Näistä pieniä vaarallisten aineiden onnettomuuksia (tehtäväkoodi 451) oli 15 kappaletta ja keskisuuria (tehtäväkoodi 452) oli 5 kappaletta.

Vaarallisten aineiden onnettomuudet

Satakunnan pelastuslaitos
Kuhanen Perttu/20.1.2022

Tapahtumakunta	Tammikuu	Helmi	Maalis	Huhtik	Toukoku	Kesäku	Heinäku	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marrasku	Joulukuu	Yhteensä
Eura	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
Harjavalta	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Huittinen	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	3
Kokemäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nakkila	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pori	2	0	0	0	0	0	1	2	0	1	1	0	7
Rauma	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Siikainen	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Säkylä	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Ulvila	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Yhteensä	2	2	0	0	1	4	1	4	1	1	3	1	20

Kuva 9. Vaarallisten aineiden onnettomuudet 2021

Kemikaali-Kontio ryhmän (erikoistunut vaarallisten aineiden onnettomuuksiin) harjoitusten pääaihe vuonna 2021 oli jäähdyttämällä nesteytetty maakaasu LNG. LNG:n käyttö on lisääntynyt Satakunnan alueella

huomattavasti esim. Harjavallan suurteollisuuspuiston ja Forchem Rauman teollisuusalueella. Lisäksi LNG:n kuljetukset Porin Tahkoluodon satamasta Satakunnan ulkopuolelle ovat kasvaneet ja osa raskaasta kuljetuskalustosta käyttää nykyisin enenemässä määrin polttoaineena LNG:tä. Ryhmälle järjestettiin 2 erillistä 8 tunnin koulutustilaisuutta vuoden aikana aidoilla aineilla Länsi-Suomen pelastusharjoitusalueella.

Gasum Oy on tuonut Tahkoluodon satamaan soihdutusperäkärryn, jolla pystytään polttamaan LNG:tä hallitusti onnettomuustilanteissa onnettomuusajoneuvon polttoainetankista tai säiliökuljetuksesta. Peräkärri on Suomessa ensimmäinen. Kärriä tullaan käyttämään onnettomuustilanteissa yhteistyössä Satakunnan pelastuslaitoksen kanssa.

Merkittävää oli myös, että Satakunnan pelastuslaitos aloitti CBRNE säteilymittauskaluston yhteishankinnan EU-rahoituksen tuella. Hankinta suoritetaan yhteistyössä Pirkanmaan pelastuslaitoksen kanssa. Hankinta tulee jatkumaan vuonna 2022 ja hankinnan lopullinen kilpailutus tullaan suorittamaan vuoden 2022 aikana. Koronapandemia on tätä kokonaisuutta viivästyttänyt merkittävästi.

3.1.4. Vesipelastus

Satakunnan pelastuslaitoksella pidettiin vuonna 2021 palvelutasopäätöksen mukaisesti kahta sukellusyksikköä ykköstasolla (välitön lähtövalmius ja koulutussyvyys 30m). Yksiköt ovat sijoitettu Poriin ja Raumalle. Muut ympärivuorokautisesti miehitetyt asemat pitivät yllä pintapelastusvalmiutta. Vuonna 2021 Satakunnan alueella oli ihmisen pelastustehtäviä 12 kappaletta (vuonna 2020 20), joissa tyyppinä oli vesipelastus. Ihmisen pelastustehtäviä, joissa on käytetty pelastusmenetelmänä pinta-pelastusta tai vesisukellusta oli vuonna 2021 viisi kappaletta.

Satakunnan pelastuslaitos
Kuhanen Perttu/20.1.2022

Ihmisen pelastustehtävät, joissa tyyppinä vesipelastus

Tapahtumakunta	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Yhteensä
Eura	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Merikarvia	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nakkila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Pomarkku	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pori	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Rauma	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	1	4
Säkylä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Ulvila	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Yhteensä	0	0	1	1	4	2	0	0	0	1	1	2	12

Kuva 10. Ihmisen pelastustehtävät, vesipelastus

Toiminnan ylläpitämiseksi vesipelastamisen työryhmä kokoontui Teamsin välityksellä vuoden aikana 4 kertaa ja kaikki vesisukeltajat pystyivät pandemiasta huolimatta suorittamaan lakisääteiset koulutussukellusharjoituksensa kalenterivuoden aikana. Lisäksi vuoden aikana uusittiin investointisuunnitelman mukaisesti molemmat sukellusautot niin Kanta-Poriin (RSA1055) kuin Raumallekin (RSA2055).

3.1.5. Vahingontorjuntatehtävät

Satakunnan alueella vahingontorjuntatehtäviä kirjattiin vuonna 2021 yhteensä 423 kappaletta (vuonna 2020 1174). Tehtävämäärä vahingontorjuntatehtävien osalta putosi vuoden 2019 tasoihin, jolloin niitä oli reilut 400. Edellisen vuoden (2020) tehtävämääriin vaikuttivat erityisesti myrskyt (Aila, Liisa ja Tuuli). Vuonna 2021 vahingontorjuntatehtävän suurin yksittäinen syy oli tuuli tai myrsky. Näitä tehtäviä oli kaikkiaan 190 koko Satakunnan alueella. Toiseksi yleisin syy vahingontorjuntatehtävälle on ollut muu ihmisen toiminta ja kolmanneksi yleisin syy tulva, sadevesi tai kohonnut vedenpinta.

Vahingontorjuntatehtävät

Satakunnan pelastuslaitos
Kuhanen Perttu/20.1.2022

Tapahtumakunta	Yhteensä	Tulva tai veden korkeus	Etiroudon	Etiroudon	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy	Muu syy												
Eura	0	0	1	0	7	0	23	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
Eurajoki	0	0	0	0	3	0	19	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0										
Harjavalta	0	0	0	0	2	0	2	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
Huittinen	0	0	1	0	2	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
Jämjölä	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
Karikkaupää	0	0	0	0	4	0	4	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0						
Karvia	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Kokemäki	0	0	0	0	4	0	11	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Merikarvia	0	0	0	0	2	0	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Nakkila	0	0	2	0	0	0	6	5	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
Pomarkku	0	0	0	0	2	0	5	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
Pori	0	0	7	1	10	0	55	8	0	0	0	0	4	0	4	0	4	0	0	0	9	0	8	2	0	5	0	4	0	121	
Rauma	0	0	2	0	10	0	22	16	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0	1	3	0	1	0	1	0	62	
Säikkälä	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	
Säkylä	0	0	0	0	2	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19
Ulvila	0	0	1	0	6	0	6	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25
Yhteensä	0	0	14	1	57	0	190	48	0	2	0	14	0	10	0	6	0	0	0	0	25	0	15	14	0	16	0	10	1	423	

Kuva 11. Vahingontorjuntatehtävät 2021

Eniten vahingontorjuntatehtäviä oli Porissa (121 kappaletta) ja toiseksi eniten niitä oli Raumalla (62 kappaletta). Lopuissa Satakunnan alueen kunnissa tehtäviä on vuoden aikana ollut vähimmillään 3 ja enimmillään 40.

3.2. VARAUTUMINEN HÄIRIÖTILANTEISIIN

YDINLAITOKSET – varautuminen onnettomuuksiin

Vakavat säteilyonnettomuudet ovat maailmanlaajuisesti hyvin harvinaisia, eikä sellaisia ole tapahtunut sitten Fukushima onnettomuuden 2011. Olkiluodon ydinvoimalaitosalueen toimijoiden ja muiden asiaan liittyvien viranomaisstahojen ja -tasojen (mm. sisäministeriö, Lounais-Suomen poliisilaitos, Säteilyturvakeskus, Satakunnan sairaanhoitopiiri) sekä ydinlaitosyhtiöiden kanssa on jatkettu tiivistä yhteistyötä. Säteilyonnetto-

muuksiin liittyvään varautumiseen, aihealueen viranomais- ja muun yhteistyön hoitoon ja ydinvoimalaitosalueen pelastusviranomaistoimintaan on osoitettu yhden viranhaltijan (erityisasiantuntija Iiro Hyrsky) työpanos. Alan eri tilaisuuksissa ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa on ollut mukana myös muita päällystöhenkilöitä. Erityisasiantuntijan työparina on toiminut muiden tehtäviensä ohella palomestari Janne Kumpulainen. Tarvittaessa sijaisena ja tukena on ollut aluepalopäällikkö Juha Suonpää.

OL2-laitosyksiköllä joulukuussa 2020 olleen laitoshätätilanteen jälkeen pelastuslaitos käynnisti yhdessä TVO:n kanssa ydinlaitosten valmiustilanteita koskevan hätäilmoituskäytännön yksinkertaistamishankkeen. Pitkäjänteisen työn tuloksena entisen erityisjärjestelyn sijaan vastaisuudessa myös näiden tilanteiden hätäilmoitukset tehdään yleiseen hätänumeroon 112. Laitoshätätilanne ei aiheuttanut vaaraa ulkopuolisille. Se sai kansainvälisen ydinlaitostapahtumaluokituksen INES 0, eli ”poikkeuksellinen tapahtuma, jonka turvallisuusmerkitys on kuitenkin niin vähäinen, että sitä ei voida sijoittaa varsinaiselle asteikolle”. Aikaisemmin Suomen ydinvoimalaitoksilla (Loviisa ja Olkiluoto) on tietyvästi ollut muutamia INES 1 -tapahtumia (poikkeuksellinen turvallisuuteen vaikuttava tapahtuma) ja yksi INES 2 -tapahtuma (merkittävä turvallisuuteen vaikuttava tapahtuma) kummallakin laitoksella.

OL3-voimalaitosyksikkö käynnistettiin joulukuussa, pitkään jatkunut projekti lähestyy valmistumista. Uuden voimalaitosyksikön käyttöönotto kasvatti Olkiluotoon kohdistuvan valvontatoiminnan määrää.

Posiva Oy:n käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoshanke on työllistänyt pelastusviranomaisia laajaan, osin maanalaiseen kohteeseen liittyvän suunnittelu- ja valvontatoiminnan muodossa.

Olkiluodon alueeseen kohdistuu nykyisin kaksi ulkoista pelastussuunnitelmaa (säteilyvaaratilanteen ja kemikaalionnettomuuden varalta). Posiva Oy on saanut uuden, 10.000 kg:n räjähdysaineväestön luvan, tämä edellyttää omaa ulkoista pelastussuunnitelmaansa. Mikäli käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen katsotaan poikkeavan muista alueen ydinlaitoksista (7 kpl: OL1, OL2, OL3, käytetyn polttoaineen varasto, voimalaitosjätevarasto, keskiaktiivisen- ja matala-aktiivisen ydinjätteen varastot), voi myös se edellyttää omaa ulkoista pelastussuunnitelmaansa. Näin alueella saattaa tulevaisuudessa olla neljä laajaa, säädösperustaista suunnitelmaa. Jokaiseen ups-suunnitelmaan liittyy kolmen vuoden välein toistuva suuronnettomuusharjoitusvelvoite.

Normaalisti Olkiluodon ydinlaitosalueella vuosittain järjestettävät palokuntien yhteisharjoitukset (3 kpl) jouduttiin COVID-19-tilanteen vuoksi jälleen perumaan. Pandemia vaikutti myös muuhun alueella tapahtuvaan pelastusviranomaistoimintaan. Alue on ollut osan vuotta jaettuna kah-

teen vyöhykkeeseen ("käyvät laitokset" ja OL3-työmaa) tavoitteena rajoittaa viruksen leviämistä ja turvata ydinlaitosten käyttöhenkilökunnan työkyky. Vyöhykkeeltä toiselle siirryttäessä oli käytössä viikon tai kahden karanteeni.

Ydinlaitosten moniviranomaisyhteistyön "työkalu", OLKI-SVP-ryhmä koontui kolme kertaa. Ryhmä selvittelee edelleen yhteisen suojaruustekontin hankintaa ja siihen saatavaa ulkopuolista rahoitusta. Ryhmä valmistelee jo kertaalleen koronavirusepidemian vuoksi siirtyneen "monikantakoulutuksen" järjestämistä keväällä 2022. Ryhmään kuuluvat tahot pitävät toisiinsa yhteyttä ja päivittävät ajankohtaisia, aihealueeseen liittyviä tietoja.

Pelastuslaitos jatkaa ydinlaitosalan pelastustoiminnan yhteistyötä yhdessä Itä-Uudenmaan ja Jokilaaksojen pelastuslaitosten kanssa.

Yhteistyössä TVO:n kanssa suunniteltiin Olkiluodon varsinaisen laitosalueen ulkopuolisen puhdistautumispaikan harjoitusta työnimellä "DEKO-harjoitus". Harjoituksessa oli tarkoitus käyttää pelastuslaitoksen henkilöpuhdistuskonttia ja Itä-Uudenmaan varustekonttia. Pandemiatilanteen vuoksi syyskuulle suunniteltu harjoitus jouduttiin siirtämään keväeseen 2022.

Kertomusvuonna ei Olkiluodossa järjestetty ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyviä harjoituksia. Erityisasiantuntija ja palomestari Kumpulainen osallistuivat TVO:n valmiusharjoitus OLKI21:n suunnitteluun. Pelastustoimen johtokeskus ja viestintä oli mukana harjoituksessa, joka toteutettiin n. työpäivän mittaisena 8.12.

Säteilyonnettomuus on harvinainen ja melko hankalasti ymmärrettävä tapahtuma, jossa onnistuneella viestinnällä on suuri merkitys. Pelastuslaitoksen em. tilanteisiin liittyvää viestintää on kehitetty riskienhallintapäällikkö Mikko Puolitaipaleen johdolla. Kehitettyjä toimintatapoja voidaan käyttää myös muiden laajojen tai erityistä huomiota herättävien onnettomuustilanteiden tms. viestinnässä.

Pelastuspäällikkö Jyri Leppäkoski jatkoi pelastustoimen edustajana ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunnassa. Erityisasiantuntija Iiro Hyrsky toimii pelastuslaitosten edustajana sisäministeriön pysyvässä säteilytilanneohjetyöryhmässä ja sisäministeriön nimittämässä kansallisessa säteilymittausstrategiatyöryhmässä (päätyöryhmä ja kirjoittajaryhmä). Säteilymittausstrategian odotettiin valmistuvan kertomusvuoden aikana, mutta ilmeisesti pandemiaan liittyvistä syistä julkaisua on lykätty.

3.3. POIKKEUSOLOT

Pelastustoimintaa poikkeusolojen varalta suunniteltiin saman aikaisesti häiriötilanteisiin varautumisen kanssa, edellisten vuosien tapaan. Eri viranomaisille on annettu tehtäväksi päivittää omat valmiussuunnitelmansa siten, että nykyinen organisaatio kykenee lihavoitumaan häiriötilanteesta aina poikkeusoloihin asti. Pelastuslaitoksella on tässä työssä pelastuslain (2011/379, 65§) tuoma koordinoitivelvollisuus maakunnallisesti.

Pelastuslaitos on omaa varautumistaan vuonna 2021 parantanut päivitetyn varautumissuunnitelman muodossa ja se vastaa nyt entistä paremmin yhteiskunnan muuttunutta turvallisuuskuvaa. Suunnitelmaa laadittaessa, on hyödynnetty mm. Yhteiskunnan valtakunnallista turvallisuusstrategiaa (YTS) ja varautumisen kansallisia periaatteita sekä alueellista riskinarvioita. Lisäksi jouduimme pelastustoimessa olemaan muun yhteiskunnan tavoin lähes koko vuoden ikään kuin poikkeusoloissa Koronapandemian johdosta. Vaikka määräaikainen poikkeusajan lainsäädäntö ei enää vuonna 2021 ollutkaan pandemian johdosta voimassa, jouduimme suunnittelemaan päivittäistoimintaamme poikkeavien tilanteiden varalta läpi vuoden. Erityisesti henkilöstöressurssien riittävyys asettui uudelle tasolle ja antoi hyvää oppia myös tulevia poikkeavia tilanteita varten. Voidaankin sanoa, että vuosi 2021 oli poikkeusolojen vuosi mitä suuremmassa määrin.

3.4. PELASTUSTOIMEN OHJEET JA SUUNNITELMAT

Sisäministeriö on tehnyt asetuksen 1363/2018, jossa säädetään pelastustoiminnan suunnitelmista, niiden sisällöstä ja rakenteesta sekä pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelmista. Asetuksessa mainitut suunnitelmat tulee vastata paikallisia tarpeita ja niiden sisällön tulee perustua maakunnallisen pelastustoimen alueella esiintyviin uhkiin ja niistä aiheutuvien riskien arviointiin. Jotta pelastustoimen suunnitelmat toimivat päivittäistoiminnassa on näitä suunnitelmia tukemaan laadittu Satakunnassa erilaisia selventäviä ohjeita. Selkein ohjeita vaativa kokonaisuus on ollut maakunnallinen tilannekeskus, jossa toiminta koostuu kolmen eri viranomaisen kesken. Suunnitelmavelvoite tulee pelastustoimen kautta mutta arjen pyörittäminen vaatii selkeyttämistä muille yhteistyöviranomaisille (yhteistoimintasuunnitelmat).

Tämän lisäksi Satakunnan pelastuslaitoksella on suunniteltu pelastustoiminta ja sen johtaminen myös vaativiin tilanteisiin. Johtamisen ohje päivitettiin ja mm. johtokeskuksen työjärjestykseen tehtiin tarvittavat muutokset. Lounais-Suomen aluehallintovirasto teki vuoden aikana myös kyselyn eri suunnitelmien tilasta kaikille pelastuslaitoksille Suomessa. Asetuksen 1363/2018 mukaiset suunnitelmat katselmoitiin ja laadittiin pysyvät päivitysaikataulut Pronto onnettomuustietojärjestelmään.

3.5. ÖLJYNTORJUNTATEHTÄVÄT

Öljyntorjuntatehtäviä Satakunnan pelastuslaitoksella oli vuoden 2021 aikana kaikkiaan 201 kappaletta (vuonna 2020 vahinkoja oli 231). Vahingoista 20 kappaletta tapahtui vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, kaksi kappaletta vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella sekä yksi vahinko muulla pohjavesialueella. Vuoden aikana Satakunnassa ei tapahtunut kovin merkittäviä öljyvahinkoja.

Yksi pitkäkestoista öljyntorjuntatehtävistä oli Kokemäen joella tapahtunut öljyvahinko 11.5.2021 josta kertyi yhteensä noin 150 työtuntia pelastuslaitoksen henkilöstölle. Vahingon aiheuttaja jäi epäselväksi. Suurimmat materiaalikulut pelastuslaitoksella syntyivät käytetystä öljynimeytysrakeesta, jota tilattiin vuoden aikana 400 säkkiä (20 litraa / säkki) ja öljynimeytyspuomista, jota kului noin 1500 metriä.

Öljysuojarahasto

Öljysuojarahaston tiedotteen 14.6.2021 mukaan valtion julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022–2025 on öljysuojarahastolle osoitettu 4 milj. euron määrärahat vuosiksi 2022 ja 2023. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että rahasto pystyy korvaamaan alueellisten pelastuslaitosten välttämättömistä torjuntavalmiuden ylläpidosta ja torjuntahenkilöstön koulutuksesta aiheutuneet vuosikustannukset 2021 ja 2022.

Koulutustoiminta

Vuoden aikana pelastuslaitoksen operatiivinen henkilökunta harjoitteli öljyntorjuntaa harjoitusohjelman mukaisesti työvuorokoulutuksena ja vapaaehtoinen sopimuspalokuntaväki viikkoharjoituksissa. Koronavirustilanne on hankaloittanut sopimuspalokuntalaisten kurssitustoimintaa myös öljyntorjunnassa.

Vuoden aikana pelastuslaitos järjesti omia öljyntorjuntaharjoituksia merellä, aluksien kansimieskoulutuksia sekä yhteisharjoituksia rajavartiolaitoksen kanssa edellisen vuoden tapaan.

Kalustohankinnat

Pelastuslaitokselle hankittiin vuoden aikana kaksi sähköistettyä, lämmitettävää ja eristettyä rannanpuhdistuskonttia. Kontteihin on sijoitettu öljyyntyneen rannan puhdistuksessa tarvittavaa käsikalustoa ja suojavälineet 50–100 hengelle. Rannanpuhdistuskontit ovat sijoitettu Rauman ja Meri-Porin asemien yhteyteen. Kontit ovat rakennettu vaihtolava-alustalle ja näin ollen ne ovat siirrettävissä kaikkialle Satakunnan kuin myös

muun Suomen alueelle tarpeen mukaan. Rannanpuhdistuskontteihin pelastuslaitos sai 100 % avustuksen ennakkopäätöksen mukaisesti.

3.6. PELASTUSTOIMINNAN TAVOITTEET, SEURANTA JA MITTARIT

Pelastustoimintaan kuuluu pelastuslain 32§ mukaan hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen sekä pelastaminen. Satakunnan pelastuslaitoksen tavoitteet noudattavat tuon pykälän sisältöä ja vuonna 01/2021 hyväksytyä palvelutasopäätöstä. Alueen pelastustoimi on varautunut hoitamaan tehtävänsä ja tavoitteisiin pääsyä niin päivittäisissä tilanteissa, normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin.

Tavoitteisiin pääsyä seurataan pelastuslaitoksen strategian mukaisilla mittareilla. Strategian painopisteiksi valittiin palvelut, henkilöstö ja talous, joita kaikkia edistetään ennalta suunnitellulla painopisteajattelulla. Käytännössä mittarit tulevat suoraan palvelutasopäätöksestä ja pelastuslaitoksen johtoryhmä raportoi tavoitteiden saavuttamisen tilasta kuukausittain kokoontuvassa kokouksessaan. Johtoryhmän kokouksessa on aina vakioaiheena ”pelastuslaitoksen toiminnan ja talouden raportointi”. Tässä työssä hyödynnetään erityisesti koko ajan kehittyvää tietojohdantamista ja laadukkaampaa ICT-osaamista. Konkreettisista mittareista voidaan *mainita esimerkiksi* toimintavalmiusaikatavoitteet eri riskiruuduille (1-4), pelastustoiminnan johtajan tavoitettavuusaika, merialueilla öljyvahinkojen levittämiseen on varauduttu 20.000 öljytonnin rajoittamiseen meripuomilla 12 tunnin kuluessa onnettomuustiedon saamisesta, Rauman ja Kanta-Porin paloasemilla pidetään välitöntä 1-tason vesisukellusvalmiutta ja pelastuslaitoksella on veneilykauden aikana välittömässä valmiudessa vähintään 2 kotimaanliikenteen laivuria. Tämän lisäksi on muitakin käytännön mittareita, joita seurataan lähemmin yksittäisillä paloasemilla.

4. Muut tehtävät

4.1. ENSIHOITOPALVELU

Maksulliset palvelutoiminnot pysyivät ennallaan tilikauden aikana. Kehittämisen mahdollisuudet olivat hyvin pienet, koska perustehtävien hoito vei lähes kaiken resurssin.

Satakunnan pelastuslaitos on tuottanut ensihoito- ja ambulanssipalveluita kunnille ja kuntayhtymille vuosikymmenien ajan. Vuoden 2013 alusta alkaen on pelastuslaitoksella ollut ensihoidon yhteistoimintasopimus Satasairaalan kanssa. Yhteistoimintasopimus on osa Satasairaalan

ensihoidon palvelutasopäätöstä vuodeksi 2021. Sopimuksessa on määritelty mm. sopijapuolen tehtävät, palvelun laatu ja kustannukset, henkilöstö, kalusto ja välineistö, ambulanssien ja ensivasteiden sijoituspaikat ja määrät sekä johtamisjärjestelmät. Yhteistoimintasopimus on pelastuslaitokselle omakatteinen.

Satakunnan pelastuslaitoksen ambulanssit ovat olleet hajasijoitettuna Kanta-Porin, Meri-Porin, Ulvilan, Noormarkun ja Rauman paloasemilla. Pelastuslaitoksen ensihoitopalvelua on toteutettu kuuden ambulanssin voimin ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisesti. Seitsemäs ambulanssi liitettiin osaksi palvelutasoa aiemmin pilottina toimineesta combilanssista. Combilanssin työntekijöistä toinen on pelastuslaitoksen hoitotason ensihoitaja ja toinen on Porin perusturvan akuutti kotikeskuksen sairaanhoitaja. Yksikkö tuottaa aiemman pilotin mukaisesti kotiin vietäviä palveluita sovitulla hyväksi koetulla konseptilla. Osana ensihoidon palvelutasoa yksikkö suorittaa myös ensihoidon tehtäviä.

Uutena toimintona ensihoidon palvelutasoon otettiin käyttöön osana maakunnallista tilannekeskusta ensihoidon tilannekeskus (ESA 071). Ensihoidon tilannekeskuksen työntekijät tekevät äärimmäisen vaativaa puhelintyötä, eli hoidon tarpeen arviointia. Ensihoidon tilannekeskus käsittelee alueen kaikki hätäkeskuksen välittämät D-kiireellisyysasteen tehtävät uudelleen soittamalla kohteeseen sairaanhoitajan/ensihoitajan toimesta ennen päätöstä avun välittämistä. Näin ollen kaikista tehtävistä noin 40% ohjattiin muun palvelun kuin ensihoidon piiriin. Molemmat uudet toiminnot palvelivat kansalaisia päivittäin klo 8-22. Lisäksi kiireellisissä ensihoitotehtävissä on käytetty pelastuslaitoksen pelastusyksiköitä ensivasteyksikköinä.

Pelastuslaitoksella oli Rauman paloasemalla arkisin yksi perustason yksikkö 6.4.2021 asti. Yksikkö suoritti pääasiassa kiireettömiä ennalta sovitteita laitojen välisiä siirtokuljetustehtäviä, jotka ovat Rauman sosiaali- ja terveystoimialan vastuulla.

Satasoten rakenneuudistushankkeessa Combilanssitoiminta laajennettiin Rauman alueelle 6.4. alkaen. Lisäksi liikkuvien palveluiden tueksi otettiin myös muita mobiiliratkaisuja. Rauman paloaseman perustason yksikkö liitettiin tähän hankkeeseen. Kyseinen yksikkö on toiminut perustason combilanssiyksikkönä yhteistyössä Rauman kotisairaalan kanssa. Yksikkö on osa Rauman kotisairaaloimintaa ja toimii arkisin kahdessa vuorossa klo 9-22. Yksikön työntekijöistä toinen on pelastuslaitoksen ensihoitaja (perustason vaade) ja toinen on Rauman kotisairaalan sairaanhoitaja. Työtehtävät ovat aiemman siirtokuljetusten lisäksi ensihoidon tilannekeskuksen välittämiä ja kotisairaalan omia työtehtäviä. Hanke kesti vuoden 2021 loppuun. Jatkoaikeena on liittää Rauman combilanssin toiminta osaksi ensihoidon palvelutasopäätöstä.

Ensihoidon tehtävien kokonaismäärä pysyi edelliseen vuoteen verrattuna lähes samana. Vuonna 2021 tehtäviä oli yhteensä 16085 ja vuonna 2020 tehtäviä oli 16077. Vuonna 2021 ajetuista ensihoitotehtävistä kii-reelliseksi luokiteltuja (A- ja B-vaste) oli yhteensä 3349. Porin toimialueella tehtävien määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 265 tehtävällä ja Raumalla ensihoidon tehtävät puolestaan lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna 287 tehtävällä.

Vaikka koronavirus ei aiheuttanut ensihoidolle erityistä tehtäväpiikkiä, oli vuosi 2021 edelleenkin ensihoidon kannalta erityinen. Koronaviruksen aiheuttama uhka ensihoidossa näkyi mm. siinä, että jokaisella tehtävällä on huolehdittu Satasairaalan suojautumisohjeen mukaisesta suojautumisesta ja tehtävien jälkeen kaluston desinfiointit on jouduttu tekemään hyvin perusteellisesti. Myös kohteisiin tehtävistä ennakkotiedusteluista samoin kuin infektiopotilaiden hoitopaikan valintaa koskevista puheluista on tullut jokapäiväistä rutiinia.

4.2. MAAKUNNALLINEN ENSIVASTE

Ensivastetoimintaa on tuotettu jokaiselta miehitetyltä paloasemalta (seitsemän kappaletta) sekä kumppanuussopimuksella sopimuspalokuntien kanssa 34 paloasemalta. Kaikki asemapaikat ovat määritelty ensihoidon palvelutasossa. Laskutettujen ensivastetehtävien määrä Satakunnan pelastuslaitoksessa vuonna 2021 oli 599 tehtävää. Kokonaisuudessaan koronaviruspandemia on vähentänyt ensivastetehtäviä noin maakunnassa 50%. Tehtävämäärän lasku johtuu koronavirusinfektion vuoksi 17.3.2020 annetusta ohjeesta, jolloin hälytyskäytäntöä muutettiin niin, että hälytettävien tehtävien kriteeriksi muodostui ainoastaan tietyt aikakriittiset tehtävät (A700/701, A711 ja A702). Samoin ensivasteen toiminta- ja suojautumisohje, joka otettiin käyttöön 24.3.2021 on edelleen voimassa.

Satakunnan pelastuslaitos järjesti vuoden 2021 aikana erillisiä ensivasteen Teams-koulutuksia noin 25 kpl. Tämän lisäksi yhteistyössä ensihoitokeskuksen ja sopimuspalokuntien kanssa järjestettiin kaksi kertaa ns. kolmikantatapaaminen. Nämä tapaamiset koettiin rakentavina ja muodostettiin yhteinen koulutustiimi. Tiimin tehtävänä on suunnitella ja määritellä ensivasteen ylläpitokoulutuksen määrä ja tarpeet koko maakunnan osalta.

4.3. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Kansainvälinen toiminta ja sen kehittäminen operaatioiden muodossa oli käytännössä koko valtakunnassa pysähdyksissä Koronapandemia johdosta. Satakunnan pelastuslaitos kuitenkin osallistui aktiivisesti kansainvälisen pelastustoiminnan tavoitteiden ja yhteistyön kehittämisyhtymään

Teamsilla. Näitä ryhmiä koordinoi sisäministeriön pelastusosasto ja siellä kansainvälinen yksikkö.

Isoina kysymyksinä alkuvuonna 2021 olivat mm. mitkä ovat Suomen kansainvälisen pelastustoiminnan tavoitteet jatkossa, missä toiminnassa Suomi on mukana ja millä tasolla Suomea edustetaan tulevissa mahdollisissa operaatioissa. Tähän kansainvälisen pelastustoiminnan alatyöryhmään oli kutsuttuna Satakunnasta pelastuspäällikkö Jyri Leppäkoski. Alatyöryhmä kokoontui kaikkiaan 7 kertaa ja tuotti loppuraporttinaan dokumentin, joka linjaa tulevien vuosien kansainvälistä pelastustoimintaa.

Samassa yhteydessä tehtiin linjaus, että mahdollinen kansainvälisen pelastustoiminnan tulee pohjautua ensisijaisesti pelastuslaitosten kansalliseen resurssiin. Kansallisessa pelastustoimen varautumisessa Satakunta aloitti yhteistyön Pirkanmaan pelastuslaitoksen kanssa CBRNE osaamisessa. Hanke on osana EU-rahoitusmekanismia ja se ulottuu vuosille 2021-2022. Lisäksi Satakunnan pelastuslaitoksella päätettiin vuonna 2021 laatia ns. HNS-suunnitelma siten, että olisimme vuonna 2022 valmiina ottamaan ulkopuolelta tarjottua resurssia.

4.4. ALUEELLINEN VARAUTUMINEN

Pelastuslaitos on sekä tärkeä toimija että yhteistyökumppani erilaisissa turvallisuustilanteissa. Valmius kohdata ja toimia näissä tilanteissa luodaan normaaliolojen aikana. Alueellisen varautumisen tavoitteena on tehdä tiivistä yhteistyötä eri tahojen kanssa, sillä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen ei ole mahdollista ilman laajamittaista yhteistoimintaa.

Pelastuslaitos on järjestänyt alueen kuntien johdolle vuoden aikana kaksi varautumisen etäkoulutusta, jossa käsiteltävinä teemoina on ollut muun muassa evakuoinnin roolit ja vastuut, varautuminen Olkiluodon häiriötilanteisiin, kunnan varautumisen johtaminen ja valmiussuunnitelman laadintaprosessi. Kuntien valmiussuunnittelun tuesta on sovittu kuntakohtaisesti perustuen kuntien yksilöllisiin tarpeisiin. Pelastuslaitos on yhteistyössä Lounais-Suomen aluehallintoviraston kanssa kiertänyt syksyn 2021 aikana tapaamassa alueen kuntien johtoa. Tapaamisten tavoitteena on ollut kerätä tietoa varautumisen tilannekuvan muodostamiseksi, edistää kuntien valmius- ja evakuointisuunnittelua, antaa neuvoja ja opastusta sekä tiedottaa Aluehallintoviraston organisoimasta valmiusharjoituksesta vuodelle 2022. Syksyn aikana vierailtiin 12 kunnassa.

Hyvinvointialueen valmisteluun kuuluvassa turvallisuus ja varautumisen jaoston alaisessa sidosryhmät-työryhmässä on aloitettu Satakunnan alueellisen varautumisen verkoston valmistelu. Työryhmässä on laaja

kattaus eri toimialueiden asiantuntijoita, muun muassa Satakunnan sairaanhoitopiiristä, Satakunnan pelastuslaitokselta (2), Porin perusturvasta ja Satakunnan sosiaalipäivystyksestä. Alueellisen varautumisen verkoston tavoitteena on muun muassa luoda linjat ja strategiset tavoitteet jatkuvuudenhallinnalle hyvinvointialueella, vahvistaa alueen valmiutta ja sietokykyä erilaisia häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten sekä ylläpitää monialaista yhteistyötä viranomaisien, muiden julkisten toimijoiden sekä kolmannen sektorin välillä.

4.5.HALLINNON TUKIPALVELUT

Hallinnon tukipalveluiden tehtävänä on osaltaan varmistaa pelastuslaitoksen ydintehtävien suorittaminen. Hallinnon tukipalvelut organisoitiin uudelleen vuoden 2021 alussa, jolloin toimistohenkilöstö siirtyi toimialueilta kokonaisuudessaan kehittämis- ja hallintoyksikön henkilöstöön. Toiminta organisoitiin samalla kolmeen tiimiin (henkilöstö, talous ja yleishallinto) tehtäväkuvien selkiyttämiseksi ja aiempaa yhtenäisemmän toimintakulttuurin vahvistamiseksi. Uudistus tehtiin yhteistyömenettelyn mukaisessa järjestyksessä henkilöstön ja luottamushenkilöiden kanssa. Hallinnon tukipalveluiden kokonaisuuteen kuuluu lisäksi keväällä 2020 perustettu henkilöstötoimisto, jonka tehtävänä on henkilöstö- ja työvuorosuunnitteluun liittyvät tehtävät. Hallinnon tukipalveluhenkilöstön määrä pieneni kahdella henkilöllä. Vuoden lopussa tukipalvelutehtävissä oli yhteensä 11 henkilöä. Hallinnon tukipalveluiden kokonaisuudesta vastaa hallintopäällikkö Petri Ekberg.

4.6. TEKNISET TUKIPALVELUT

Teknisten tukipalveluiden tavoitteena on varmistaa, että pelastuslaitoksen käytössä oleva kalusto, laitteet ja järjestelmät ovat toimintakunnossa. Pelastuslaitoksella on oma kalustokorjaamo, jossa työskentelee 7 kalustonhoitajaa. Kalustokorjaamo vastaa lähinnä pelastuskaluston huolto- ja korjaustoiminnasta, mutta suorittaa myös tarvittavia ajoneuvohuoltoja ja korjauksia. Pelastusautojen huoltotoiminta on pääosin ulkoistettu.

Tämän lisäksi tekniset tukipalvelut pitävät myös sisällään omana osana alueenaan pelastuslaitoksen hallintoon, pelastus- ja ensihoitotoimintaan liittyvät tieto- ja viestintätekniiset toiminnot. Tietoverkon ja siinä käytettävien päätelaitteiden ja ohjelmistojen ylläpidosta vastaa Porin kaupungin tietohallinto. Kokonaisuuteen kuuluu myös pelastuslaitoksen oma ICT-kehittäminen, jossa pelastuslaitos on resursoinut tietoturvan kehittämiseen, kenttäjohtojärjestelmän ylläpitoon ja uuden moniviranomaiskenttäjohtojärjestelmän käyttöönoton valmisteluun, Hätäkeskustietojärjestelmän pelastustoimen tietojen ylläpitoon, Turvallisuusverkkolain edellyttä-

män Turvallisuusverkon käyttöönoton valmisteluun sekä Virve -viranomaisverkon päätelaitteiden ylläpitoon. Pelastuslaitokselle on otettu käyttöön myös laajemmin LIVE-tilannekuvan siirron mahdollistavia laitteita (RPAS/drone-toiminta). Taustalla varautumisen näkökulmasta pelastuslaitoksella on käytössä varahälytysjärjestelmä, sekä keskitetty väestönhälyttimien raportointi- ja ohjausjärjestelmä. Pelastuslaitokset vievät laajalla rintamalla eteenpäin Pelastustoimen ICT-asioita, jonka tarkoituksena on määrätietoisesti yhdenmukaistaa pelastustoimella käytettäviä tietojärjestelmiä.

4.7. MAAKUNNAN TILANNEKESKUS

Satakunnan pelastuslaitoksella on toiminut pelastustoimen tilannekeskus jo vuoden 2013 alusta. Tilannekeskus toimii 24/7, ja työllistää viisi henkilöä. Töissä on yksi päivystäjä kerrallaan. Toiminta on jakautunut kahteen eri ”osioon”, operatiiviseen ja päivittäiseen.

Operatiivinen toiminta on onnettomuustilanteissa toimimista ja pelastusyksiköiden ja pelastusviranomaisten avustamista tilannekeskuksesta käsin. Tilannekeskus suorittaa erilaisia hakuja, selvittää kohteen tiedot yksiköiden ollessa matkalla kohteeseen, selvittää sääolosuhteet, määrittää tulokynnykset, ohjaa yksiköt oikeisiin puheryhmiin, selvittää vesiasemien sijainnit, kemikaalien ominaisuudet ja suojaustasot, tekee ilmoituksia muille viranomaisille ja kunnille, tekee tiedotteita medialle ja somealustoille, ym.

Päivittäinen toiminta on eri ohjelmien ja yhteystietojen päivittämistä, kulutagien tekemistä, kaupunkikameroiden tarkkailua, erikoiskalustotiedostojen ylläpitoa, videopalavereja, sääennusteiden seuraamista, harjoittelua, ym.

Siirryttyään yhteiseen maakunnan tilannekeskukseen (MAKU-TIKE) toiminnat ovat laajentuneet. Maakunnan tilannekeskuksessa toimii Karhukuntien päivystävä palomestari, pelastuslaitoksen tilannekeskus, ensihoidon kenttäjohtaja, ensihoidon tilannekeskus, sekä sosiaalipäivystys. Tällaista eri viranomaisten yhteistä tilannekeskusta ei ole muualla Suomessa. Yhteiset tilat on lähentänyt toimijoita ja työskentelyä entisestään. Uutena asiana on tullut eri viranomaisten välinen yhteydenpito, ja ennen kaikkea sen helppous. Tätä myös tavoiteltiin, kun tilannekeskusta suunniteltiin. Tilannekeskuksen toimijat pitävät aamuisin yhteisen palaverin, jossa tuovat esiin seikkoja, joiden arvelevat kiinnostavan muita, kuten esim. valmistauduttaessa kesän isoihin festivaaleihin. Tilannekeskukseen on luotu oma puheryhmä Virve-puhelimiin helpottamaan nopeita yhteydenottoja. Toiminnan kehittämiseksi on henkilöstöstä koottu ryhmiä, joille on annettu erilaisia toiminnan kehittämiseen tähtäviä aiheita.

Tilannekeskusta vahvennetaan tarvittaessa, jos tilanne sitä vaatii. Esimerkkinä myrsky, joka saattaa työllistää hetkellisesti suuren määrän pelastusyksiköitä.

Tilannekeskus toimii myös pelastuslaitoksen johtokeskuksen viestikeskuksena.

4.8. HANKKEET

4.8.1. Palvelukokonaisuushanke

Pelastustoimen palvelukokonaisuuksien kuvaaminen -hanke (jäljempänä Palvelukokonaisuus -hanke) oli sisäministeriön rahoittama Pelastustoimen alueellisen valmistelun yhteistutkimus- ja kehittämishanke. Hankeideana on tuottaa lisäarvoa alueellisen valmistelun tasolla sekä tarpeesta tuottaa kaikille pelastuslaitoksille hyödynnettävää aineistoa ymmärryksen lisäämisen ja vuoropuhelun tueksi. Hanke toteutettiin 12 pelastuslaitoksen yhteishankkeena. Hankkeen tarkoituksena oli tukea pelastuslaitosten hyvinvointialuevalmistelua sekä vahvistaa yhteistä ymmärrystä ja yhdyspintojen muodostumista hyvinvointialueiden sekä kuntien välillä pelastustoimen palveluiden osalta. Hankkeen pääasiallisena tavoitteena oli kuvata pelastustoimen palvelukokonaisuuksien mallintamisen toimintamalli.

Hanketyön tuotoksena syntyi Pelastustoimen palvelukokonaisuudet -käsikirja, johon pelastustoimen palvelukokonaisuuksien mallintamisen toimintamalli on kuvattuna. Käsikirja kokoaa toimintamallin lisäksi yhteen pelastustoimen palveluiden määrittelyt sekä muut hankkeen aikana tuotetut kuvaukset palveluihin, palvelukokonaisuuksiin ja yhdyspintoihin liittyen. Palvelukokonaisuuksien määrittelyä ja mallintamista on aiemmin toteutettu muilla hallinnon aloilla, mutta pelastustoimen alalla vastaava yhtenäistä laajaa palvelukokonaisuuksien tai palveluketjujen tarkastelua ei ole tätä ennen tehty.

Hankkeen kautta tuettiin pelastuslaitosten hyvinvointialueuudistukseen liittyvää vapaaehtoista valmistelua erityisesti palvelutuotannon yhdyspinnoilla, yhteisen ymmärryksen lisäämisen, tiedon jakamisen ja palveluiden yhteensovittamisen näkökulmista. Hankkeessa tuotettua Pelastustoimen palvelukokonaisuudet -käsikirjaa voidaan hankkeen loppuraportin mukaan hyödyntää hyvinvointialueilla esimerkiksi palveluiden järjestämisen ja suunnittelun tukena. Käsikirja tuo lisäarvoa myös yhteisen ymmärryksen lisäämisen välineenä.

Satakunnan pelastuslaitos loi Palvelukokonaisuus -hankkeen aikana aluetasolla tehtynä työnä projektitoimiston, jonka tehtävänä on ollut tukea koordinoita omaehtoista valmistelutyötä kokonaisuudessa sekä tu-

kea pelastustoimen palveluiden notkeaa siirtymistä Satakunnan hyvinvointialueelle. Projektitoimisto on miehitetty neljällä henkilöllä. Kaksi projektitoimiston henkilöä on tehnyt samanaikaisesti jonkin verran valmistelutyötä projektoitujen tehtävien ulkopuolella. Näitä ovat esimerkiksi aluetason erinäiset pelastustoimen omaehtoiseen valmisteluun liittyvät toimeksiannot. Projektitoimiston toiminta-aika oli syyskuusta vuoden loppuun, mutta projektitoimistolle koettiin tarvetta vielä vuodelle 2022 ja se jatkaa toimintaansa toistaiseksi.

Projektitoimisto oli osana hanketyötä tuonut uudenlaisen ratkaisumallin alueen vapaaehtoisten valmistelutehtävien koordinointiin. Projektitoimiston tehtävänä oli muun muassa hyvinvointialueuudistukseen liittyvä sisäinen viestintä. Sisäistä viestintää toteutettiin virtuaalisissa aamupalaverissa ja työpaikkakokouksissa. Lisäksi ajankohtaiskatsauksia annettiin säännöllisesti kehittämis- ja hallintoyksikön viikkopalaverissa ja johdoryhmässä, Yammer-katsauksina sekä Avack-tiedotteina. Hyvinvointialueuudistukseen liittyvistä asioista käytiin puhumassa myös esimerkiksi johtokunnassa ja sopimuspalokunnille. Tärkeimpänä koostavana tilaisuutena voidaan pitää viikoittaista toimialapäälliköiden ja projektitoimiston yhteispalaveria, jossa tiedotettiin ja koostettiin aiheeseen liittyvät tapahtumat. Projektitoimiston toteuttaman hyvinvointialueuudistukseen liittyvän koordinoitun sisäisen viestinnän keinoin on lisätty henkilöstön tietoisuutta uudistuksesta, sen etenemisestä ja vaikutuksista.

Aluetason omaehtoisessa valmistelussa ja Palvelukokonaisuus -hankkeessa on koko hankkeen ajan, täytynyt luoda uutta tietoa. Olennainen osa tiedon luomiseen on ollut perehtyä lainsäädäntöihin, erilaisiin asiakirjoihin sekä osallistua webinaareihin. Projektin alun keskeisin tehtäväkokonaisuus oli tulevan lainsäädännön ja sen perusteluiden sisäistäminen, mitä alueelliselta pelastustoimelta jatkossa odotetaan. Tämän jälkeen perehdyttiin mitä tarkoitetaan uuden pelastustoimen järjestämislain mukaisella omavalvonnalla ja palveluiden kuvaamisella.

Yhtenä keskeisenä tehtäväkokonaisuutena oli tiedon hankinta ja verkostoituminen. Pääasiallisesti tietoa hankittiin erilaisten webinaarien ja Palvelukokonaisuus -hankkeen järjestämien työpajojen kautta. Verkostoituminen auttoi paljon alueellisessa omaehtoisessa valmistelussa, sillä oli uuden äärellä, jolloin vertaistuki on tärkeää. Myös suora verkostoituminen yhteistoiminta-alueen sekä muiden naapurialueiden pelastuslaitosten kanssa on ollut tärkeää. Alueellisen omaehtoisen valmistelun kannalta keskeisin tekijä on ollut muodostaa pelastuslaitoksen oma tiekartta siitä, kuinka siirtymisessä onnistutaan. Tiekarttaan on luotu liikennevalomalli kuvaamaan asian tilaa. Lisäksi tiekartassa määriteltiin nimenomaisen asiaan vastuuhenkilö. Projektitoimiston tärkein tehtävä oli pitää kokonaisuuskuvaa yllä sekä tuottaa bilateerista tietoa eri yhdyspintojen välillä.

Projektitoimisto on tehnyt myös erilaisia suunnitelmia, joista yksi keskeisimmistä oli pelastuslaitoksen kyky vastaanottaa muiden hyvinvointialueiden ja maiden joukkoja omalle maaperälleen. Lisäksi projektitoimisto on ollut mukana laatimassa Palvelukokonaisuus -hankkeen kautta tuotettua palvelukokonaisuus -käsikirjaa.

Satakunnan pelastuslaitos aloitti vapaaehtoisen valmistautumisen palveluihin liittyvien prosessikuvauksien laadinnassa projektitoimiston myötä. Perusteluna tälle on tuleva omavalvontavelvoite, sekä hyvinvointialueuudistuksen tulevat palveluiden yhdyspinnat. Hankkeen aikana aloitetut kuvaukset on saatu alkuun hankkeen aikana mutta niiden työstämistä on tarpeen jatkaa myös Palvelukokonaisuus -hankkeen päätyttyä, eli vuonna 2022. Satakunnan pelastuslaitoksen tarkoitus on vuoden 2023 alkuun mennessä saada aikaan toimivat ydinpalveluiden ja tukipalveluiden kuvaukset, jotka ovat soveltuvien volyymin jalkautettavissa suoraan johtamiseen, toimintaan ja toiminnan mahdollistamiseen. Hankkeen aikana tehty työ toimii hyvänä pohjana tulevalle valmistelulle. Jatkossa toiveena on palveluihin liittyvien prosessikuvauksien säännöllinen päivittäminen ja katselmointi ovat avainroolissa jatkuvaan palveluiden kehittämiseen ja yhdyspintatyöhön. Hankkeen aikana on tehty yhteistyötä pelastuslaitosten kanssa, joilla samainen työ on myös käynnissä.

Satakunnan pelastuslaitoksen hanketyönä on ryhdytty valmistelemaan omavalvontaohjelmaa hyvinvointialuetta koskevan lainsäädännön vaatimusten mukaiseksi käytännössä puhtaalta pöydältä. Työ omavalvontamallin käyttöönottamiseksi aloitettiin ensiksikin kartoittamalla ja keräämällä pelastustoimen omavalvontaa koskevaa lähdeaineistoa ja materiaalia sekä määrittelemällä ja avaamalla omavalvontaohjelman pohjaksi pelastustoimen omavalvontaa koskevaa keskeistä käsitteistöä ja termistöä.

Omavalvontaohjelman ja palveluiden laadun parantamisen toimintatapojen kehittämisen keskeisinä lähtökohtina toimivat lainsäädännöllinen viitekehys, pelastustoimen tuottamat palvelut sekä pelastustoimen omavalvontamallin perusteet ja sisältö. Hankkeen aikana tehdyn alueellisen työn osana on myös kartoitettu ja avattu palveluiden laadunhallinnan kannalta keskeisiä osa-alueita, kuten tietojohtamista, riskiperusteista toimintaympäristöanalyysiä ja pelastustoimen mittareita.

Omavalvontasuunnitelman ja –mallin rakentamiseen on haluttu pelastuslaitoksen strategian mukaisesti osallistaa koko pelastuslaitoksen henkilöstöä. Henkilöstölle laadittiin kysely, jonka tarkoituksena oli kartoittaa henkilöstön tietämystä muun muassa omavalvonnasta, pelastustoimen palveluista ja niiden laadusta sekä kerätä tietoa henkilöstön ajatuksista ja tarpeista omavalvontaan liittyen. Koska pelastustoimen omavalvonta liittyy kiinteänä osana koko organisaation toimintaan ja koko henkilöstön tekemiseen, on tärkeää viestinnällisesti pyrkiä yhteiseen jaettuun ym-

määräykseen siitä, mistä omavalvonnassa on kyse, sekä luomaan yhteistä tilannekuvaa nykytilasta, jossa organisaationa olemme tällä hetkellä.

Kuva 12. Hankkeen lopputuotos palvelukokonaisuudet -käsikirja

4.8.2. Asiakas keskiöön -hanke

Asiakas keskiöön -hanke oli sisäministeriön rahoittama pelastuslaitosten alueellinen yhteistutkimus- ja kehittämishanke, jonka toteutuksesta vastasi Satakunnan pelastuslaitos. Hankkeen työryhmän muodostivat 50 prosentin työajalla hankkeessa projektipäällikkönä työskennellyt pelastuslaitoksen riskienhallintapäällikkö sekä kaksi hankkeeseen rekrytoitua projektityöntekijää. Hankkeella oli lisäksi seitsemän jäsenen ohjausryhmä, jossa oli asiantuntijoita yliopistoista, pelastuslaitoksista sekä pelastusalan järjestökentästä täydentämään työryhmän osaamista.

Hankkeen keskeisinä tavoitteina oli vertailla eri menetelmillä tuotettua tietoa onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuudesta sekä kehittää malli vaikuttavuuden mittaamiseen. Hankkeessa toteutettiin kolme erillistä osatutkimusta: 1) pelastuslaitoksen asiantuntijoiden haastattelututkimus, 2) valvontakohteiden edustajille osoitettu asiakaskysely sekä 3) satakuntalaisille toteutettu nettipaneelikysely.

Hankkeen tutkimustyön rajaus kolmeen erilliseen osatutkimukseen tehtiin yhteistyössä hankkeen ohjausryhmän kanssa. Tutkimusaiheet ja -menetelmät jakautuivat seuraavasti: Ensimmäisenä osatutkimuksena toteutettiin pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn asiantuntijoiden teemahaastattelut. Toisena tutkimuksena toteutettiin asiakaskysely pelastuslaitoksen valvontakohteiden edustajille, ja kolmas tutkimus oli laajempi Satakunnan maakunnan asukkaille toteutettu paneelitutkimus.

Näin muodostui kolmen eri aineiston kokonaisuus, jonka kaikki osat tuottivat tietoa onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuudesta omasta näkökulmastaan.

Henkilöstön haastattelujen mukaan avaimia vaikuttavaan onnettomuuksien ehkäisyyn olivat työn laatu, henkilöstön motivaatio sekä osaaminen. Myös laajan osallistamisten tärkeys korostui palveluiden kehittämisessä. Valvonnan asiakaskyselyssä kerättiin tietoa kohteiden turvallisuuspoikkeamista, valvontatapahtumista sekä valvontakäyntien vaikutuksista kohteisiin. Nettipaneelikyselyssä puolestaan kerättiin tietoa eri asiakassegmenttien turvallisuusosaamisesta, -asenteista ja -toimintakyvystä. Tutkimuksissa kertynyttä tietoa voidaan hyödyntää onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteiden ja menetelmien kohdentamisessa sekä toiminnan asiakaslähtöisyyden ja vaikuttavuuden edistämisessä. Toistamalla tutkimuksia myöhemmin voidaan seurata pidemmällä aikavälillä tapahtuvia muutoksia. Tiedonkeruumenetelminä kyselyt ovat tehokkaita ja helposti käytettäviä työn tulosten ja muutoksen mittareita.

Hankkeessa tuotetut tutkimusraportit on julkaistu osin sisäministeriön julkaisukanavissa ja osittain Satakunnan pelastuslaitoksen verkkosivuilla.

4.8.3. Kidisafe-hanke

Satakunnan pelastuslaitos osallistui vuoden 2021 aikana hankepartnerina Turun yliopiston hallinnoimaan ja Palosuojelurahaston rahoittamaan Kidisafe-hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena oli tutkia ja kehittää varhaiskasvatusikäisille suunnattavaa turvallisuusviestintää.

Pelastuslaitoksen edustajat ovat tarjonneet hankkeeseen turvallisuusviestinnän asiantuntemusta tutkittavaa mallia kehitettäessä. Lisäksi pelastuslaitos toteutti vuoden aikana turvallisuuskasvatuksen interventioita Rauman Pikku-Norssin sekä Uotilan päiväkodeissa. Hankkeen tutkimusosiosta vastuun kantaa Turun yliopiston varhaiskasvatuksen asiantuntijat.

5. Resurssit

5.1.HENKILÖSTÖ

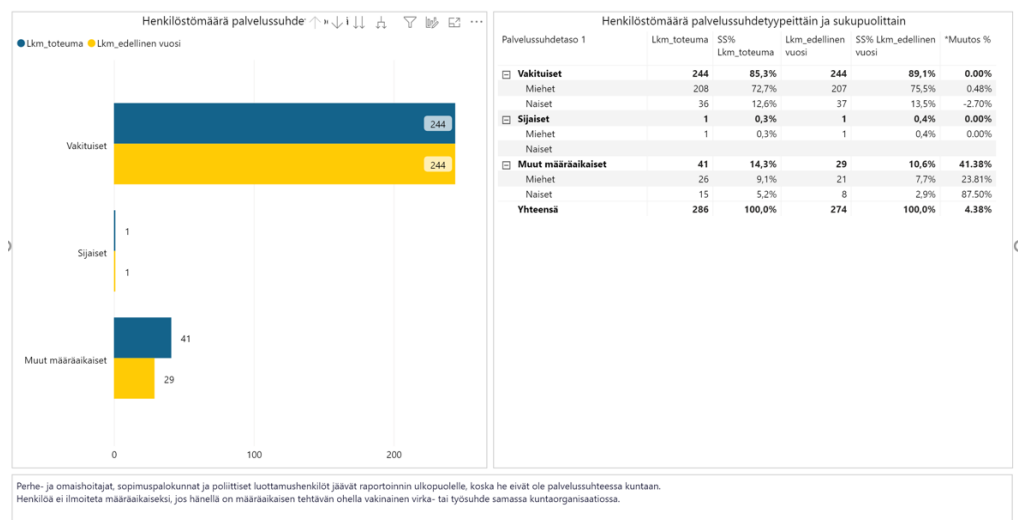
Koronaviruspandemia jatkui koko vuoden 2021 ajan, joten valtaosa yleis- ja toimistotyöaikaan tekevästä henkilöstöstä jatkoi etätöiden tekemistä. Kokoukset, koulutukset sekä rekrytointeihin liittyvät haastattelutkin pidettiin pääsääntöisesti etänä. Pelastuslaitoksen koronajohtoryhmä kokoontui viikoittain pohtimaan tarvittavia toimenpiteitä, jotta pystyttäisiin turvaamaan palvelutasopäätöksen mukainen vahvuus ja välttämään viruksen leviämistä samanaikaisesti suureen osaan henkilöstöä.

Vuoden 2021 alussa aloittivat toimistohenkilöstön tiimit. Henkilöstöasioiden hoitaminen keskitettiin henkilöstötiimille. Tavoitteena oli yhtenäistää toimintamallit henkilöstöasioiden hoitamisen osalta koko maakunnassa sekä vähentää haavoittuvuutta eli varautua tehokkaaseen toimintavalmiuteen myös mahdollisten poissaolojen aikana.

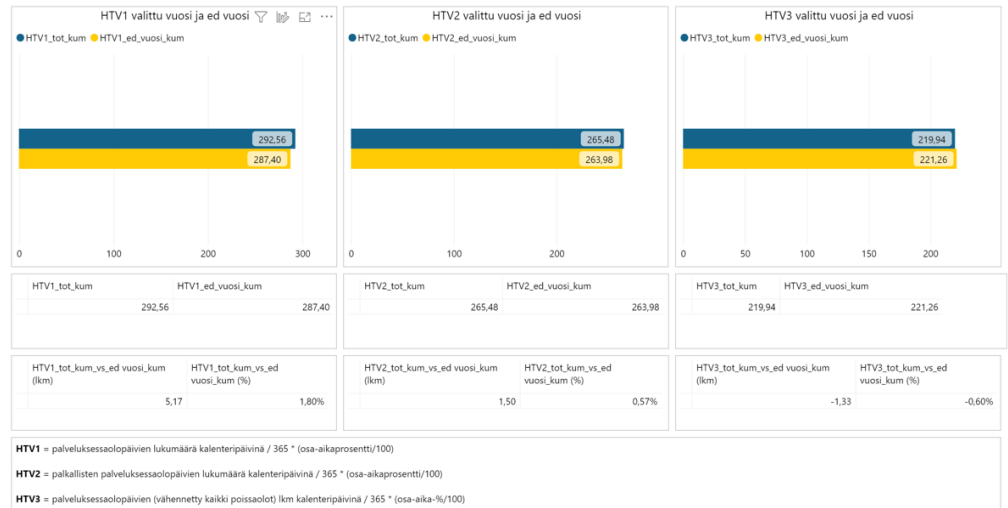
Syksyllä perustettiin projektitoimisto, johon siirtyi sisäisesti kolme (3) pelastuslaitoksen viranhaltijaa/työntekijää. Projektitoimiston perustaminen sekä muut sisäiset siirrot kuormittivat osaltaan henkilöstöresurssia koko pelastuslaitoksen osalta. Myös valtakunnallisesti tiedossa oleva palomiesten resurssipula näkyi Satakunnan pelastuslaitoksella ja sijaisrekrytointia tehtiin vuoden ympäri.

Hyvinvointialueen valmistelu käynnistyi eduskunnan hyväksyessä keskeisen lainsäädännön. Tämä valmistelu kuormitti myös henkilöstöä, koska valmistelevia töitä ja selvityksiä tehtiin oman työn ohella.

Kaikki vakituiset virat ja työsuhteet sekä yli vuoden kestävä määräaikaissuudet menivät kaupunginhallituksen päätettäväksi. Pelastuslaitoksen henkilöstömäärässä ei tapahtunut suuria muutoksia vuoden aikana, avoimet virat ja toimet pyrittiin täyttämään. Kaikki avoimet virat ja toimet tulee harkita ja selvittää ensin uudelleensijoitusmahdollisuutena ennen viran/toimen auki julistamista.

Kuva 13. Henkilöstömäärä palvelussuhdetyyppittäin

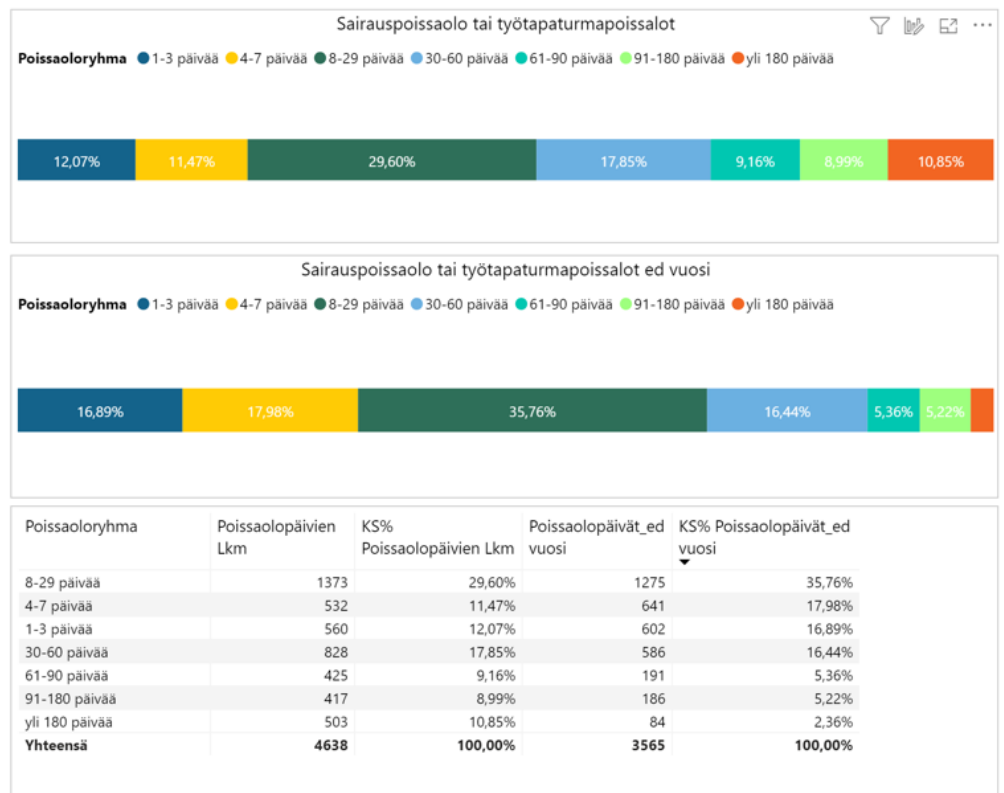
Kuva 14. Henkilötyövuodet

Kuva 15. Palveluksessaolopäivien lukumäärä

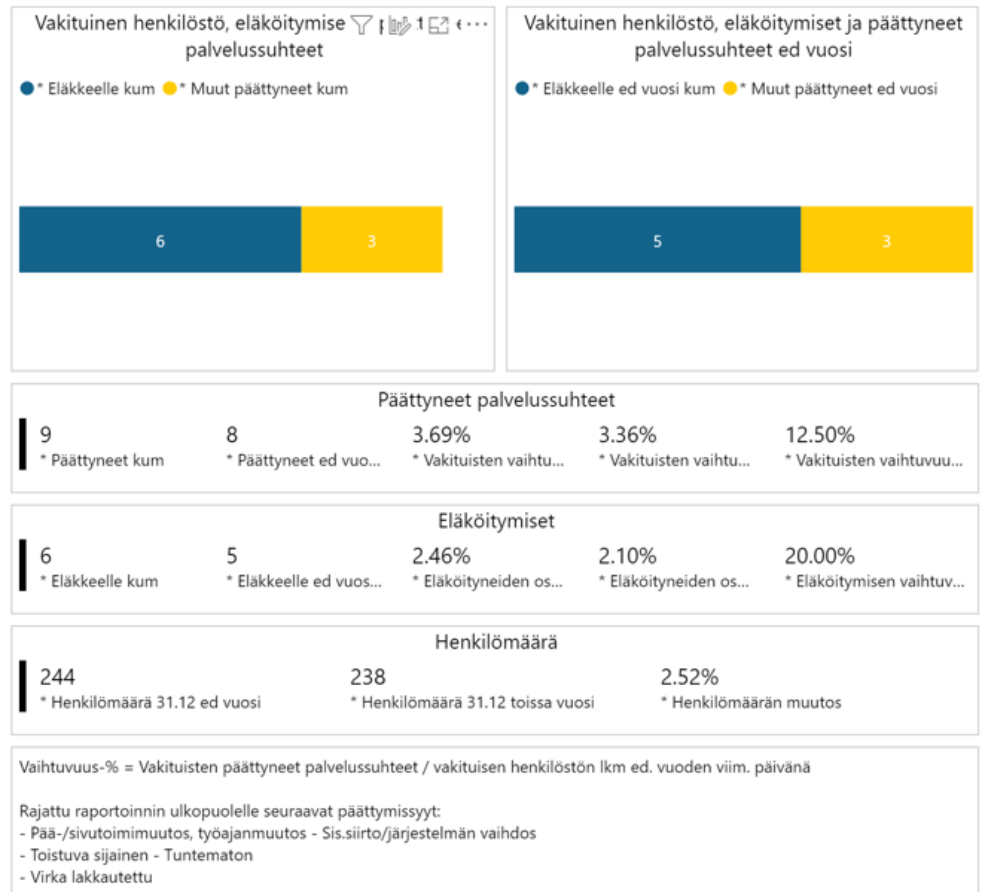
Vuoden aikana valmisteltiin henkilöstömuutosta, johon liittyivät päivystävien palomestareiden määrän vähentäminen päivystysringeissä, määräaikaisten sektoritehtävien vakinaistaminen sekä toimintotehtävien purkaminen. Henkilöstöasioita hoitavat esimiehet (pl. palo-esimiehet) toimivat pääsääntöisesti muutoksen jälkeen yleistyöajassa, jolloin pystytään parantamaan esimiehen läsnäoloa sekä tavoitettavuutta. Palo-esimiesten tehtäväkuvia muutettiin hallinnollisten esimiestehtävien osalta, mikä huomioitiin myös pelastuslaitoksen toimintasäännön uudistuksessa.

Terveysperusteiset poissaolot kasvoivat jonkin verran vuoteen 2020 verrattuna. Koronavirus vaikutti poissaoloihin selkeästi valtakunnallisen koronapiikkien mukaisesti.

Kuva 16 Terveysperusteiset poissaolot

Eläkkeelle siirtyi kuusi (6) henkilöä, osa operatiiviselta puolelta ja osa hallinnosta.

Kuva 17. Eläköityminen ja päätyneet työsuhteet

5.2. OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Vuoden 2021 aikana Satakunnan pelastuslaitoksella otettiin käyttöön sähköinen oppimisalusta koulumaali. Kyseinen oppimisalusta on käytössä myös pelastusopistolla ja Sisäministeriössä. Satakunnan pelastuslaitoksen lisäksi muutamat muut pelastuslaitokset ovat ottaneet koulumaalin oppimisalustakseen. Pelastustoimen yhteinen sähköinen oppimisalusta on yksi tärkeä osa-alue tehokkaan osaamisen kehittämisen näkökulmasta nyt ja tulevaisuudessa, alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Joulukuussa 2021 hankittiin Satakunnan pelastuslaitokselle nykyaikainen osaamisenhallintajärjestelmä SafetyPass. Uusi osaamisenhallintajärjestelmä yhtenäistää Satakunnan pelastuslaitoksen käytäntöjä esimerkiksi erilaisten koulutuksien ja osaamisen kehittämiseen tähtäävien tapahtumien merkitsemisen, seurannan ja ylläpidon osalta. Uudessa osaamisenhallintajärjestelmässä on laajat ja nykyaikaiset raportointimahdollisuudet, jotka tukevat Satakunnan pelastuslaitoksen strategian

läpileikkaavaa painopistettä tiedolla johtamista. Osaamisen kehittäminen ja työturvallisuus ovat keskeisiä painopisteitä Satakunnan pelastuslaitoksen strategiassa. Pelastuslaitos osallistui aiempien vuosien tapaan Länsi-Suomen pelastusharjoitusalueen kehittämiseen yhdessä pelastusharjoitusalueasäitiön kanssa.

Joulukuussa 2021 päättyneiden yt-neuvotteluiden yhtenä keskeisimpänä saavutuksena osaamisen kehittämisen näkökulmasta voidaan mainita vastuiden selkeyttäminen. Tulevaisuudessa erilaisista projekteista vastaa toimialapäälliköt tai aluepalopäälliköt. Vastuuhenkilöiden tueksi perustetut tiimit toteuttavat erilaisia lyhyt- ja tai pitkäkestoisia projekteja sekä toimeksiantoja. Valvonnan ollessa osaavissa käsissä tulee myös tiimien tuotokset tukemaan Satakunnan pelastuslaitoksen osaamisen kehittämistä entistä tehokkaammin.

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia ja siihen liittyvät erilaiset koontumisrajoitukset loivat haasteen myös osaamisen kehittämislle. Sähköisten järjestelmien hankinta ja toiminnan tehostaminen tukevat Satakunnan pelastuslaitoksen toimintaa myös poikkeusoloissa.

5.3. KALUSTO JA VARUSTEET

Satakunnan pelastuslaitoksella on käytössään edelleen varsin tehokas ja Satakunnan olosuhteisiin sopiva ajoneuvo- ja pelastuskalusto. Kaluston kuntoa ylläpidetään säännöllisellä tarkastus ja huoltotoiminnalla sekä uusimalla kalustoa tarpeen mukaan. Satakunnan pelastuslaitos on tehnyt kaluston huoltosopimuksia ulkoisien huoltoimittajien kanssa. Lisäksi pelastuslaitoksella on oma korjaamo Ulvilan paloaseman yhteydessä. Korjaamo tuottaa huolto- ja korjaamopalveluita koko maakunnan alueelle. Pelastuslaitoksen korjaamolla työskentelee seitsemän henkilöä.

Vanhimmat operatiivisessa käytössä ja valmiudessa olevat sammutusautot ovat vuodelta 1990 ja säiliöauto vuodelta 1986. Autojen kalusto on pääosin auton kanssa samaa ikäluokkaa, niitä on päivitetty ja parannettu kriittisiltä osin ja näin saatu vahvistettua vanhempienkin yksiköiden valmiuksia vastata hälytystehtäviin. Raskaat pelastusajoneuvot ovat pääosin pelastuslaitoksen omistuksessa. Ajoneuvokalustoa pelastustoi-
mella oli käytössään vuoden 2021 lopussa seuraavasti:

1. Sammutusautoja 59 kpl
2. Säiliösammutusautoja 12 kpl
3. Raivaus/pelastusautoja 2 kpl
4. Säiliöautoja, joista säiliökontteja 5 kpl 29 kpl
5. Vaihtolava-autoja, joista nosturilla 3 kpl 9 kpl
6. Miehistöautoja (pelastuslaitoksen omistamat) 14 kpl
7. Puomitikkaita/nostolavoja 5 kpl

8. Tarkastusautoja 22 kpl
9. Mönkijöitä 29 kpl
10. Veneitä/aluksia 51 kpl
11. Johtoautoja 4 kpl
12. Ambulansseja 10 kpl
13. Museopaloautoja noin 22 kpl

Muita hälytysajoneuvoja on Satakunnan pelastuslaitoksella yhteensä 14. Näihin lukeutuu mm. kalustonhuollon ajoneuvot, turvallisuusvies-tintä, vahtimestari, ensivastekoulutus. Konttikalustoa on erilaisiin tehtä-viin ja tarpeisiin yhteensä yli 10, näiden lisäksi vaihtolavoja ja varasto-kontteja noin 10

Uutta kalustoa hankittiin vuoden 2021 investointisuunnitelman mukai-
sesti, kalustoinvestoinnit saatiin pääsääntöisesti valmiiksi vuoden ai-
kana. Kahden uuden säiliösammutusauton käyttöönotto siirtyi vuodelle
2022.

Kalustoa hankittiin vuonna 2021 seuraavasti:

- Sammutusauto kalustoineen Eurajoen paloasemalle
- Säiliöauto vaahdotusvalmiudella Pihlavan paloasemalle
- Kaksi säiliösammutusautoa Meri-Porin ja Kauttuan paloasemalle (luovutus siirtyi vuodelle 2022)
- Johtoauto ala-Satakunnan alueelle
- Tarkastusautoja 6 kpl,
- Miehistolava-autot Rauman ja Huittisten paloasemalle
- Mönkijät kaksi kappaletta Kankaanpään ja Huittisiin
- Vesisukellusautot Poriin ja Raumalle. Autojen kalustaminen ja luovutus siirtyi vuodelle 2022
- Kaksi (2) kpl ambulansseja, toinen Ulvilaan ja toinen Kanta-Poriin
- Neljän säiliökontin modifiointi itsenäisesti toimivaksi.

Lisäksi käytössä olevaa kalustoa kehitettiin ja parannettiin muun muassa asentamalla neljään säiliökontiin kiinteä palopumppu, jolloin säiliökon-teista pystytään siirtämään vettä eteenpäin itsenäisesti. Joidenkin ajo-neuvojen valoja, hälytyslaitteita ja näkyvyyttä parannettiin. Vanhoihin au-toihin uusittiin pelastusvälineitä, irtoruiskuja, armatuurikalustoa ja pinta-pelastuskalustoa tarpeen mukaan.

Uuden ajoneuvon myötä tapahtuu aina kierrätystä ja uusi ajoneuvo sijoi-tetaan sinne, missä sille on suurin tarve. Uusien autojen sijoituksen ja kierrätyksen suunnittelussa otetaan huomioon aseman hälytysmäärät, olevan kaluston kunto sekä kohdealueen riskien arviointi. Hälytyksien ja tehtävien suuri määrä tarkoittaa uudempaa kalustoa. Vanhempi, mutta edelleen hyväkuntoinen kalusto kierrätetään hiljaisemmille asemille.

Poistettua erilaista kalustoa ja omaisuutta myytiin vuoden aikana netti-huutokaupoilla kaikkiaan viitenä eri tapahtumana, muun muassa kaksi

vanhaa sammutusautoa, polttoainesäiliö, kuusi tarkastusautoa, ambulanssi, vaihtolavakontteja ja kolme kevytperäkärryä sekä pienemmistä esineistä mainittakoon esimerkkinä sähkötoiminen suurtehopumppu ja käytöstä poistettuja pelastusvälineitä

Pelastuslaitoksen omaa kalustonhuoltoa ja kalustokorjaamaa kehitettiin edelleen vuoden 2021 aikana vastaamaan tehokkaammin ja joustavammin koko maakunnan tarpeita. Ambulanssien huolto toteutettiin omalla työllä lähes kokonaan ja tästä saatiin suoraan merkittävää rahallista hyötyä. Kalustokorjaamon kehittäminen jatkuu tulevina vuosina.

Kierrätysuunnitelma on päivitetty vuosille 2021–2022. Uutta kalustoa hankitaan lisää vuosittain. Raskaita autoja hankitaan keskimäärin 2–4 vuodessa, ambulansseja 1–2, tarkastusautoja 5 ja muita autoja tarveharkinnan mukaan.

5.4. TOIMITILAT

Pelastuslaitos toimii pääsääntöisesti kunnilta vuokratuissa toimitiloissa. Satakuntalaiset kunnat perivät indeksiin sidotut vuokrat paloasemistaan kuukausittain ja pelastuslaitos huomioi vastaavasti vuokrasumman kuntien pelastustoimien maksusuoksissa.

Osa sopimuspalokunnista (VPK:sta) toimii omistamissaan tiloissa, joista pelastuslaitos suorittaa kiinteistökorvauksen osana palokuntasopimuskorvausta.

Paloasemien kunto vaihtelee laidasta laitaan ja toiminnan kannalta tärkeitä korjaustoimenpiteitä on tehty tarpeen mukaan. Pääosin paloasemat ovat tyydyttävässä kunnossa mutta myös uutta rakennetaan. Rauman paloaseman rakentaminen on käynnistynyt ja myös Noormarkun paloaseman suunnittelu ja toteutus on lähtenyt liikkeelle.

Molempiin paloasemien rakentamiseen tullaan saamaan merkittävä Palosuojelurahaston avustusosuus.

Kuva 18. Noormarkun uusi paloasema, julkisivu luoteeseen

Satakunnan pelastuslaitoksen kunnilta vuokraamien tilojen vuokrasopimukset, pohjapiirrokset, keskeiset pinta-alat ja muut kohdetiedot on viety

sähköiseen Maakuntien tilakeskus Oy:n ylläpitämään MODULO-tietokantaan.

5.5. PALOKUNTA- JA YHTEISTOIMINTASOPIMUSKUMPPANIT

Satakunnan pelastuslaitoksella on 49 sopimuspalokuntaa, niiden hälytysosastoissa on sopimusvahvuuteen laskettavia jäseniä 893. Sopimuspalokunnat huolehtivat osaltaan pelastustoimesta tekemänsä sopimuksen puitteissa. Sopimuspalokunnat harjoittelevat pääsääntöisesti kerran viikossa. Vuoden 2021 toimintaa haittasi harjoitusten osalta koronarajoitukset. Pelastuslaitoksen päätöksellä kiellettiin 1.1.2021–19.5.2021 aikana kaikki kokoontumiset paloasemilla, ainoastaan hälytyksien edellyttämät toimet olivat luvallisia paloasemilla. Pelastuslaitos suositteli palokuntaa pitämään etäharjoituksia. Suuri osa palokunnista järjesti säännöllisesti etäharjoituksia sekä toimialueittain järjestettiin Teamsin välityksellä yhteisharjoituksia. Pelastuslaitos järjesti kuukausittain etätilaisuuksia rajoitusten aikana. Osanottajamäärä tilaisuuksissa oli noin sadan paikkeilla.

Yhteistoimintasopimuksia oli yhteensä kahdeksan kappaletta teollisuuspalokuntien sekä meri-/järvipelastusyhdistyksiensä kanssa. Kahden uuden tahon kanssa aloitettiin neuvottelut yhteistyösopimuksen synnyttämiseksi. Vuoden 2021 lopulla Isojärven järvipelastusyhdistyksen sopimukseen tehtiin määräaikainen liite. Perussopimuksen liite on voimassa 2024 loppuun.

Sopimuspalokuntien ja pelastuslaitoksen välinen yhteistyö oli varsin tiivistä. Perinteeksi muodostuneita sopimuspalokuntailtoja järjestettiin kaksi kertaa, joista molemmat tilaisuudet pidettiin etänä Teamsin välityksellä. Lisäksi pidettiin palokuntien päälliköille ja vastuumestareille yhteinen palaveri toimialueittain kaksi kertaa, niin ikään Teamsin välityksellä. Samoin kuukausittain järjestettiin palokuntainfo, joissa käsiteltiin pelastuslaitoksen ajankohtaisia asioita. Vastuumestarit pitivät vähintään kaksi palaveria/sopimuspalokunta.

Sopimuspalokuntailtoihin osallistui noin 100 sopimuspalokuntalaista/tilaisuus. Pääpainotilaisuuksissa oli päivittäisten toimintojen kehittäminen, ja ajankohtaisinfo pelastuslaitoksen toiminnasta. Lisäksi kevään aikana pidettiin Teams –luentoja joka kuukausi.

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien yhteistoimintaelimenä toimii PeSo -työryhmä, jossa toimivat pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien edustajat. PeSo -työryhmä kokoontui neljä kertaa. PeSo -työryhmän merkittävimpinä asioina oli ajankohtaiset asiat, koronavirustilanne, pelastuslaitoksen ulkoinen selvitys sekä keskustelu talouden sopeuttamisesta.

Palokuntasopimuskorvauksiin kului yhteensä 2 515 584,67 €, yhteissummassa on mukana ns. lisäkorvaukset 33 530,05 €, kiinteistökorvaukset 308 556,00 €. Sopimuspalokuntien korvauksia on suoritemäärien osalta tarkasteltu vuoden alussa.

Satakunnan sopimuspalokunnat osallistuivat 19 palokunnan voimalla Kalajoen metsäpalon sammutukseen. Metsäpalosta maksettiin lisäkorvauksia sopimuspalokunnille 59 092,94 €, Jokilaaksojen pelastuslaitos maksoin korvaukset täysmääräisesti takasin.

Pelastuslaitoksen vastuulle kuuluu hoitaa sopimuspalokuntien terveystarkastukset. Pelastuslaitoksella on sopimus työterveyshuollon ja kuntotestauksen hoitamisesta Terveystalo Oy:n ja Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa. Kuntotestaukseen kului yhteensä 9 792,60 € (vertailu 5 629,68 € vuonna 2020) ja työterveyshuoltoon laskuja kertyi 59 648,66€ (51 479.03 € vuonna 2020).

Ensivastekorvauksia palokunnille maksettiin vuonna 2021 yhteensä 50 822,40 €. Ensivastekorvauksissa on merkittävä pudotus vuonna 2019 maksettiin korvausta 118 970,63 €. Ensihoitokeskuksen määrittelemistä vastemuutoksista johtuen keikkamäärä on pudonnut puoleen.

Koronaepidemian seurauksena vuoden 2021 aikana pystyttiin järjestämään vain vähän kuntotestauksia. Ennestään pieni savusukeltajien määrä vielä pieneni.

6. Hallinto ja talous

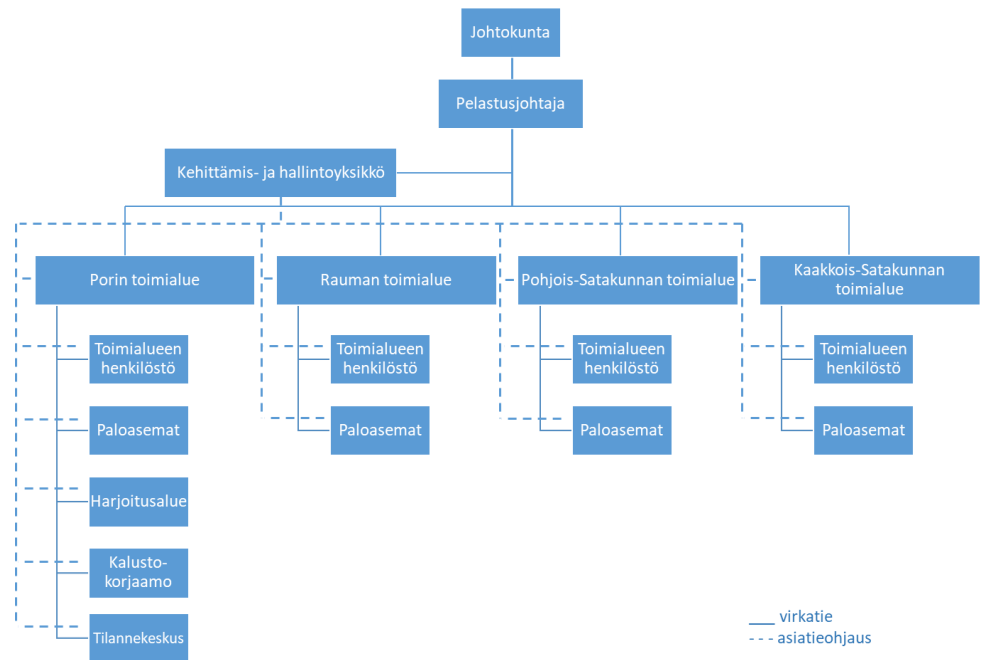
6.1. ORGANISAATIO

Satakunnan pelastuslaitos on osa Porin kaupungin hallinto-organisaatiota muodostaen oman taseyksikön. Pelastuslaitoksen johtokunta toimii Satakunnan pelastuslaitoksen yhteistyöelimenä ja pelastuslain mukaisena monijäsenisenä toimielimenä. Kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaan pelastuslaitoksen johtokunta:

- päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan,
- käsittelee talousarvioesityksen kuntia kuultuaan,
- hyväksyy käyttösuunnitelman,
- käsittelee tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen,
- päättää toimiala- ja aluepalopäälliköiden valinnasta sekä
- voi tehdä pelastustoimen kehittämissuhteita kunnille, viranomaisille ja muille yhteisöille.

Pelastuslaitoksen johtaminen ja ohjaus perustuvat linja-matriisiorganisaatioon, jossa toiminnan perusyksikkö on paloasema. Alueellisesti pelastuslaitoksen alue on jaettu Porin, Rauman, Pohjois-Satakunnan ja

Kaakkois-Satakunnan toimialueisiin. Maakunnallisesta ohjauksesta ja kehittämisestä sekä hallinnon tukipalveluista vastaa kehittämis- ja hallintoyksikkö. Pelastuslaitoksen uudistettu toimintasääntö tuli voimaan 1.12.2021 alkaen. Toimintasääntöön lisättiin muun muassa henkilöstötoimiston tehtävät. Organisaatio on esitetty seuraavassa kuvassa.

Kuva 19. Pelastuslaitoksen organisaatio

6.2. TILINPÄÄTÖS 2021

Pelastuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2021 osoittaa 3 425,14 euron alijäämää.

Pelastuslaitoksen käyttötalouden toteutumista seurattiin kuukausittain johtoryhmässä sekä kaikissa johtokunnan kokouksissa. Käyttötalouden seuranta parannettiin kohdentamalla kuluja aiempaa tasaisemmin. Tämä toteutettiin muun muassa maksamalla sopimuspalokuntien sopimuskorvaukset kuukausittain, kun ne aiemmin maksettiin neljännesvuosittain. Samoin kaupungin sisäisten vyörytyserien kohdennusta muutettiin. Näiden toimien johdosta käyttötalouden seuranta ja ennustaminen olivat aiempaa luotettavampaa. Tilinpäätösennusteen näyttivät läpi koko vuoden merkittävää ylijäämää, jonka johdosta pelastuslaitoksen johtokunta päätti, että marras- ja joulukuun kuntamaksuosuutta pienennetään tavoitteena saavuttaa nollatulos. Kaikkiaan kuntamaksuosuuksia pienennettiin yhteensä 1 200 000 euroa.

Vuoden 2021 tilinpäätöksen arviointia edelleen varjostaa koronaepidemia, vaikka aivan yhtä selkeästi ei voida osoittaa koronatilanteen aiheuttamia kustannusten vähenemisiä kuin aiemmin. Palveluiden käytön osalta edelleen sopimuspalokuntakorvaukset ovat normaalia pienemmät johtuen koronarajoitusten aiheuttamista. Henkilöstökustannusten osalta ylittöiden määrä kasvoi vuoteen 2020 verrattuna koronatilanteen ja siitä aiheutuvien poissaolojen johdosta.

6.3. INVESTOINNIT

Pelastuslaitoksen investointitaso on vuosittain 1.4 M€. Viime vuoden osalta investointimääräraha oli normaalia suurempi, koska koronapandemiasta johtuen kaksi vuoden 2020 investointia viivästyi ja osa määrärahoista siirtyi vuodelle 2021.

Vuoden 2021 alussa valmistuivat Eurajoen paloaseman sammutusauto sekä Pihlavan paloaseman säiliöauto, jotka toimitusongelmien johdosta siirtyvät vuodelta 2020. Vuoden 2021 investointisuunnitelma sisälsi säiliösammutusauton hankinnan Meri-Porin paloasemalle ja Euran paloasemalle. Lisäksi uusittiin Kanta-Porin ja Rauman paloasemien vesisukellusajoneuvot, uusittiin tarkastusautoja ja mönkijöitä sekä täydennettiin väestöhälytinjärjestelmää. Öljysuojarahaston 100 % rahoituksella pelastuslaitos hankki käyttöönsä öljynkeräysjärjestelmän. Palosuojelurahasto avusti Meri-Porin paloaseman säiliösammutusauton hankintaa 72 000 eurolla. Edellä esitettyjen investointien lisäksi toteutettiin muutamia pienempiä hankkeita.

7. Myönnetyt kunnia- ja ansiomerkit

Pitkään palvelleita työntekijöitämme muistettiin kuluneen vuoden aikana. Perinteistä vuosipäiväjuhlaa ei vietetty koronapandemian ja siihen liittyvien rajoitusten takia. Seuraavat pelastuslaitoksen esittämät ansiomerkit jaettiin toimittamalla ne esimiesten kautta henkilöstölle:

Suomen Palopäällystöliitto

erityisasiantuntija	Iiro Hyrsky	Erikoisansioristi
aluepalopäällikkö	Risto Rajala	Erikoisansioristi
valmiussuunnittelija	Tiina Kielinen	Ansiomitali

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

pelastuspäällikkö	Jyri Leppäkoski	I luokan. ansioristi
palvelupäällikkö	Vesa Hietava	Ansioristi
toimistonhoitaja	Leila Järvenpää	Ansioristi
toimistonhoitaja	Heli Kivimäki	Ansioristi

palomestari	Jari Santaharju	I luokan ansiomitali
ylipalomies	Ari Mansikkamäki	Ansiomitali
palomies	Mikko Alenius	Ansiomitali
palomestari	Timo Lehtonen	Ansiomitali
toimistonhoitaja	Sari Sipolainen	Ansiomitali
paloesimies	Rami Lehtinen	Ansiomitali
ylipalomies	Sami Heino	Ansiomitali
toimistosihteeri	Tiina Grönholm	Ansiomitali

Lisäksi tasavallan presidentti myönsi 6.12.2021 Satakunnan pelastuslaitoksen henkilöstöön kuuluvalla seuraavan kunniamerkin:

Suomen Leijonan I luokan ritarimerkki
pelastusjohtaja Pekka Tähtinen

8. Toiminnan kehittäminen

Satakunnan pelastuslaitoksen toimintaa kehitetään aktiivisesti tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Vuonna 2021 koronaviruspandemia ja hyvinvointialueuudistus rajoittivat tavanomaista kehittämistoimintaa monin tavoin. Näiden ohella toimintaa kehitettiin tässä toimintakertomuksessa esitetyillä tavoilla mm. Asiakas -keskiöön -hankkeessa, Palvelukokonaisuus-hankkeessa, tiedolla johtamisessa, palopäällystön tehtävämuutoksissa ja hallinnon tukitehtäväjärjestelyissä.

Koronaviruspandemian rajoitustoimien myötä on käyttöön otettu erilaisia etättyö-, etäkokous- ja etäkoulutusjärjestelyitä ja tekniikoita. Näiden käyttö on lisääntynyt sisäisesti työntekijöiden päivittäisessä yhteydenpidossa ja palaverikäytännöissä, koulutuksessa ja viestinnässä, sopimuspalokuntatoiminnassa, -koulutuksessa ja viestinnässä sekä ulkoisesti mm. toisten pelastuslaitosten ja eri yhteistyökumppanien välisessä kanssakäymisessä. Yksityiskohtana mainittakoon, että osa tästä toiminnasta tapahtuu suojatuissa tietoverkoissa ja -yhteyksillä, jolta osin toiminta poikkeaa useista muista toimialoista. On ilmeistä, että erilaisia tietoverkosovelluksia hyödyntäviä järjestelyitä tullaan tulevaisuudessa käyttämään aiempaa enemmän, milloin niiden käyttö on perusteltua.

Merkittävä osuus pelastuslaitosten yhteistyöstä tapahtuu pelastuslaitosten yhteisessä kumppanuusverkostossa. Useat pelastuslaitoksen henkilöt ovat mukana verkoston erilaisissa tapahtumissa, kartoituksissa ja erilaisia kehittämistoimissa useita kertoja viikossa.

Pelastuslaitoksen resurssit kehittämis- ja asiantuntijatyöhön ovat tarpeeseen nähden riittämättömät, mutta tästä huolimatta pelastuslaitoksen toimintaa kehitetään ja se kehittyy lukemattomilla osa-alueilla vahvasti. Toimintaympäristön muutokset - muiden muassa hyvinvointialueuudistuk-

sen ja pelastustoimen uudistuksen toteutumiset - haastavat pelastuslaitosta kehittämään toimintaansa yhä systemaattisemmin, laajemmin ja ennakkoluulottomammin.